

EDUSKUNNAN TULEVAISUUSVALIOKUNTA

Kestävä ja työllistävä kasvu Suomessa

Uskalluksen politiikkaohjelma

Olli Hietanen
Tulevaisuuden tutkimuskeskus
Turun yliopisto

Taustamuistio valtioneuvoston ilmasto- ja energiapoliittiseen tulevaisuusselontekoon

EDUSKUNNAN TULEVAISUUSVALIOKUNNAN JULKAISU 4/2011

EDUSKUNNAN TULEVAISUUSVALIOKUNTA

Kestävä ja työllistävä kasvu Suomessa
Uskalluksen politiikkaohjelma

Taustamuistio valtioneuvoston ilmasto- ja energiapoliittiseen tulevaisuusselontekoon

EDUSKUNNAN TULEVAISUUSVALIOKUNNAN JULKAISU 3/2011

Tulevaisuusvaliokunta
00102 Eduskunta

www.eduskunta.fi

Helsinki 2011

ISBN 978-951-53-3329-2 (nid.)
ISBN 978-951-53-3330-8 (PDF)

Sisällysluettelo

1. Kestävä työllistävä kasvu Suomessa.....	3
2. Kansallinen edelläkävijyysverstas	4
3. Toimenpide-ehdotuksia ja politiikkasuosituksia	7
3.1. Uskalluksen politiikkaohjelma.....	7
3.2. Julkisen sektorin innovaatiohaaste.....	8
3.3. Hyvinvointi ja elämykset.....	9
3.4. Pk-yritysten innovaatioiden tukeminen ja yrittäjyyteen kannustaminen.....	10
3.5. TEKES 2.0	10
3.6. Uuden teknologian täysimääräinen hyödyntäminen.....	11
3.7. Osaamisjärjestelmän kehittäminen	11
4. Alueelliset Edelläkävijyysverstaat	12
4.1. Oulun Edelläkävijyysverstas.....	12
4.1. Kotkan Edelläkävijyysverstas.....	15
4.3. Tampereen Edelläkävijyysverstas.....	18
5. Yhteenveto	22
Liite 1: Edelläkävijyysverstaiden litteroidut tulokset	24
Kansallinen Edelläkävijyysverstas (Helsingissä) 14.4.2010	24
Oulun alueellinen Edelläkävijyysverstas 24.9.2010.....	30
Kotkan alueellinen Edelläkävijyysverstas 1.10.2010	32
Tampereen alueellinen edelläkävijyysverstas 19.11.2010	34

1. Kestävä työllistävä kasvu Suomessa

Valtioneuvosto (tulevaisuusselonteossaan) ja Eduskunnan Tulevaisuusvaliokunta (tulevaisuusmietinnössään) ovat molemmat lähteneet liikkeelle siitä ajatuksesta, että Suomen kansallisen energia- ja ilmastopoliitiikan tavoitteena on oltava kestävä kasvu.

Meidän on muutettava kestävä kehityksen haasteet kestävä työllistävän kasvun mahdollisuuksiksi.

Tulevaisuusvaliokunta aloitti kestävä kasvun etsimisen kuulemalla eri alojen asiantuntijoita. Asiantuntijoiden viestin voi tiivistää niin, että kestävä työllistävyyden tavoite voidaan saavuttaa vain rohkealla ja ennakkoluulottomalla edelläkävijyydellä:

Suomen on toimittava aktiivisesti ja aloitteellisesti kansainvälisillä foorumeilla ja kehityttävä kansainväliseksi kestävä kehityksen living labiksi samaan tapaan kuin Kalifornian Piilaakso on ollut veturi ja Iving lab tietoteknologiassa. Vain tällä tavalla voimme muuttaa uhat ja haasteet mahdollisuuksiksi.

Siksi Tulevaisuusvaliokunta järjesti keväällä 2010 kansallisen edelläkävijyysverstaan yhdessä Turun yliopiston Tulevaisuuden tutkimuskeskuksen kanssa. Verstaaseen kutsuttiin laajasti sidosryhmiä eri toimialoilta ja eri puolelta Suomea. Verstaas yhdisti tutkijat, viranomaiset sekä myös kolmannen sektorin ja yritysmailman edustajat yhteiseen visiokeskusteluun.

Edelläkävijyysverstaan teemana oli kestävä työllistävä kasvu Suomessa: miten voimme toteuttaa Valtioneuvoston energia- ja ilmastopoliittisessa tulevaisuusselonteossa esitetyt tavoitteet niin, että samalla luomme työllistävää kasvua Suomessa?

Verstaaseen osallistui yli 100 toimijaa ja tubokset olivat innostavia. Siksi Edelläkävijyyssprosessia päätettiin jatkaa syksyllä 2010 yhteistyössä Suomen yrittäjien tulevaisuusvaliokunnan kanssa. Yrittäjillä on työllistävässä kasvussa keskeinen rooli. Siksi Tulevaisuusvaliokunta päätti järjestää erityisesti yrittäjille suunnattuja alueellisia edelläkävijyysserstaita. Verstaat järjestettiin Oulussa, Kotkassa ja Tampereella. Näihin yrittäjäverstaisiin osallistui noin 150 Suomen yrittäjien jäsentä. Tähän raporttiin on kerätty näiden kaikkien Edelläkävijyysserstaiden tulokset. Yhteenveto tuloksista on luvussa 5.

2. Kansallinen edelläkävijyysverstas

Eduskunnan tulevaisuusvaliokunta ja Turun yliopiston tulevaisuuden tutkimuskeskus järjestivät yhteistyössä kansallisen Edelläkävijyysverstaan, johon oli kutsuttu laajasti sidosryhmiä eri toimialoilta ja eri puolelta Suomea. Verstas yhdisti tutkijat, viranomaiset sekä myös kolmannen sektorin ja yrity maailman edustajat yhteiseen visio keskusteluun.

Edelläkävijyysverstaan teemana oli kestävä työllistävä kasvu Suomessa: miten voimme toteuttaa Valtioneuvoston energia- ja ilmastopoliittiset tavoitteet niin, että samalla luomme työllistävää kasvua Suomessa.

Helsingissä 14.4.2010 järjestettyyn verstaaseen osallistui yli 100 toimijaa. Tässä luvussa esitetään lyhyt tiivistelmä verstaan tuloksista.

Edelläkävijyysverstaan tulosten (kuva 1) perusteella Suomen merkittävin tulevaisuus haaste on toimintatavoissa. Kansallisena innovaatio haasteena ei ole keksii täysin uusia tuotteita ja uusia toimialoja. Sen sijaan meidän on tehtävä vanhat/olemassa olevat asiat uudella tavalla. Alati muuttuvassa toimintaympäristössä olennaisinta ei ole se mitä tehdään, vaan se miten tehdään.

Lisäksi verstaassa nostettiin esille joitakin uusia kärkitoimialoja. Nämä teemat voidaan jakaa neljään ryhmään: julkiset palvelut/julkishallinto, muut palvelut, high tech ja slow tech.

Kuva 1: Edelläkävijyysverstaan tulevaisuusteemat

<ul style="list-style-type: none"> • Suunnittelusta tekemiseen • Käyttäjälähtöisyys • Innovaatiovaiheen toteuttavia kapeilla, tietointensiivisillä aloilla toimivia pk-klustereita • Epäonnistumisen sietokyky • Transformaatio • Ketterät ja joustavat osaamisverkostot • Toimintakulttuurin muutos • Käyttäjävetoinen Etunimi Oy (jokainen yrittäjänä) 	Tekemisen tapa
<ul style="list-style-type: none"> • Julkisten palveluiden tuotteistaminen • Julkinen sektori kilpailukytekijäksi 	Julkiset palvelut
<ul style="list-style-type: none"> • Vastuullisuus vientituotteena • Aineettomat ideat 	Muut palvelut
<ul style="list-style-type: none"> • Niche-lajit • Nanoteknologia 	High tech
<ul style="list-style-type: none"> • Työvoimavaltainen energia • Palveluliiketoiminta • Ekosysteemipalveluista työtä • Luonnonvaratuottavuuden ja omavaraisuuden kokeiluyhteiskunta 	Slow tech

Edelläkävijyysverstaan tulosten perusteella julkishallinnosta on kehitettävä kilpailukytekijä Suomen teollisuudelle ja palveluinnille. Samalla myös siitä itsestään (julkishallinnosta ja julkisista palveluista) on kehitettävä vientituotteita.

Muista palvelualoista esille nousivat hyvinvointi- ja elämyspalvelut sekä varsinkin senioripalvelut. Näiden ohella merkitystään kasvattavat myös ympäristöpalvelut ja vastuullinen liiketoiminta (vastuullisuuteen liittyvä osaaminen vientituotteena).

High techin osalta Suomen on ensitöikseen tunnistettava ne kasvualat, joissa Suomella on erityistä osaamista. Näihin nicheihin on panostettava rohkeasti.

Slow tech ajattelu on luova vastakohta high tech ajattelulle. Joissakin teemoissa tavoitteena voisi olla jopa teknologiasta luopuminen. Koneet ja automaatio voitaisiin korvata fyysisillä palveluilla. Energiaratkaisuissa yms. ekosysteemipalveluissa voitaisiin

lisäksi painottaa työllistävyyttä. Tuotantorakenteessa tarvitaan lähistrategiaa työllistävien lähituotteiden kehittämiseksi.

Uusista kärkitoimialoista vahvimmin esille nousi julkisten palveluiden tuotteistaminen sekä julkisen sektorin toimintamallien kehittäminen niin, että julkisesta sektorista tulee kilpailukykytekijä kaikille toimialoille. Julkisen sektorin nopea ja joustava toiminta toisi reagointikykyä ja kilpailukykyä kaikille toimialoille. Tämä teema nousi myöhemmin vahvasti esille myös alueellisissa verstaissa: byrokratiaa on vähennettävä merkittävästi.

Muista palveluista esille nousivat erityisesti aineettomaan pääomaan liittyvät tuotteet ja palvelut sekä vastuullisuuteen liittyvä osaaminen vientituotteena. Tämä voisi käytännössä tarkoittaa esimerkiksi koulutusvientä (mukaan lukien opettajankoulutuksen kehittäminen globaalilla tasolla sekä Eurooppalaisen peruskoulun kehittäminen).

Teknologian osalta esille nousi kaksi kehitystarvetta. High Tech -visiossa on panostettava rohkeasti suomelle vahvoihin nicheihin. Myös nanoteknologian merkitykseen uskottiin. Slow Tech -visiossa puolestaan korostettiin työvoimavaltaista energiaa, luonnonvaratuottavuuden ja omava raisuuden kokeiluyhteiskuntaa sekä ekosysteemipalveluita ja yleisemminkin palveluliiketoimintaa.

3. Toimenpide-ehdotuksia ja politiikkasuosituksia

Yllä esitettyjen, edelläkävijäyysverstaassa esille nousseiden tulevaisuushaasteiden näkökulmasta voidaan määritellä seitsemän toimenpide-ehdotusta ja/tai politiikkasuositusta (kuva 2).

Kuva 2: Edelläkävijäyysverstaan toimenpide-ehdotukset ja politiikkasuositukset

- Rohkeus ja etunoja
- Uskalluksen politiikkaohjelma
- Yhteinen visio ja tahtotila (osallistavalla prosessilla)
- Kokeiluyhteiskunta: tutkimuksesta ja kehittämisestä protoiluun
- Demotehdas
- Sektori-, alue- ja puoluepolitiikasta SUOMI-politiikkaan: jatkumo läpi toimintakentän
- Julkisten palveluiden tuotteistaminen ja palveluvienti
- Sallitaan kuntien palveluinnovaatiot
- Valtion aktiivinen vero- ja resurssiohjaus (selkeät kepit ja porkkanat)
- Hyvinvointi ja elämykset
- Senioripalvelut
- Pk-yritysten innovaatioiden tukeminen
- Uusien rajapintojen (miniklustereiden) luominen ja hyödyntäminen
- Yrittäjyyteen kannustaminen, itujen rahoittaminen (esim. mikrolainat) ja startin tukeminen uudet rahoituskäytännöt rohkeisiin kokeiluihin, fyrrkkaa myös muulle kuin teknologialle ("Pakes"). (rahan) Yrittäjyyteen kannustaminen, jaettava yrittäjyyttä, yrittäjäriskin alentaminen, kansainvälisen Etunimi Oy-yhteisön malli
- TEKES 2.0 (+ Sitra ja ELY-keskukset)
- Esteiden purkaminen (byrokratia, lainsäädäntö, valvonta ja kontrolli – työmarkkinarakenteiden räjäyttämisen (työn moninaisuuden ja kansainvälisyyden tunnustaminen)
- Digitalisointi, IPR, Nanoteknologia, Sähköautot, puu 2.0, luonto, vanhan uudistaminen
- Osaamispohjaiset opetussuunnitelmat, jatkuva oppiminen, kosketuspinta käytäntöön
- Globaalien osaamisverkostojen luominen ja johtaminen

3.1. Uskalluksen politiikkaohjelma

Tärkein tulevaisuushaaste on rohkeus ja etunoja - eli *Uskalluksen politiikkaohjelma*.

Suomesta on kehitettävä kokeiluyhteiskunta, jossa yrittäminen ja kokeileminen on helppoa ja kannattavaa. Haasteena on asenneilmaston ja toimintakulttuurin muuttaminen. Samalla on siirryttävä varovaisesta ja riskejä kaihtavasta sopeuttamisesta ja leikkaamisesta rohkeaan ja luovaan käynnistämiseen ja uuden kasvattamiseen. Ilman

uskallusta ja riskejä emme kykene muuttumaan emmekä säilyttämään kansainvälistä edelläkävijän brändiä.

Kansallista ja kansainvälistä toimintaympäristöä hallitsee nopeutuva muutos. Erilaisia kriisejä, konflikteja ja katastrofeja on tulevaisuudessa entistä enemmän. Tämä tilanne asettaa julkishallinnolle kaksinaisen tulevaisuushaasteen:

1. Nopeutuvassa muutoksessa reagointi- ja muutoskyky ovat ylimpiä kilpailukykytekijöitä. Tästä näkökulmasta uskalluksen politiikkaohjelmaa tarvitaan luovuuden aikaansaamiseksi ja edistämiseksi. Joustava ja dynaaminen julkishallinto sekä nopea, helppo ja luotettava päätöksenteko sekä rohkea riskinotto tuovat kilpailuetua kaikille toimijoille. Byrokraattinen ja valvontaan fokusoituva julkishallinto voi vastaavasti toimia esteenä kaikelle kehitymiselle.
2. Toisaalta koko ajan nopeammin muuttuvassa, epävarmassa ja monimutkaistuvassa toimintaympäristössä on samaan aikaan tarvetta myös standardeille ja tiukalle lainsäädännölle ja globaalihallinnolle: kansallisille ja kansainvälisille pelisäännöille. Pitkäjänteinen ja ennustettava poliittinen päätöksenteko voi olla se arvoankkuri, joka luo pysyvyyttä, vakautta ja luottamusta kaiken muutoksen keskellä – ja mahdollistaa investoinnit epävarmuuden ja riskien kasvaessa.

Seuraavissa toimenpide-ehdotuksissa nostetaan esille joitakin esimerkkejä siitä, miten uskalluksen politiikkaohjelmaa voitaisiin käytännössä toteuttaa ja edistää. Teemat ovat peräisin kansallisesta Edelläkävijäyysverstaasta, mutta toimenpide-ehdotusten yksityiskohdissa on hyödynnetty myös joidenkin muiden viime vuosina toteutettujen tulevaisuusverstaiden tuloksia.

3.2. Julkisen sektorin innovaatiohaaste

Edellä esitetty Uskalluksen politiikkaohjelma on poliittisten päätöksentekijöiden sekä virkamiesten haaste numero yksi. Julkishallinnolla on kuitenkin myös muita haasteita ja mahdollisuuksia, jotka on alla jaettu neljään osa-alueeseen:

- Julkishallinnon on siirryttävä sektori-, alue- ja puoluepolitiikasta SUOMI-politiikkaan Tätä varten on käynnistettävä laajasti osallistava kansallinen visioprosessi, jolla määritellään yhteinen, kansallinen visio ja tahtotila. Visioproessissa esille nousevat toimenpiteet on toteutettava (jalkautettava) jatkumona läpi koko toimintakentän
- Julkiset palvelut on tuotteistettava palveluviennin veturiksi. Tämä toimenpide-ehdotus voi sisältää muun muassa julkisten palveluiden yrittäjyyden tukemista, julkisten palveluiden innovaatiojärjestelmän kehittämistä sekä suomalaisten vahvuuksien (esimerkiksi opetuksen, sosiaali- ja terveysalan sekä hyvän hallinnon) tuotteistamista palveluvientiä varten. Hyvä esimerkki julkishallinnon

hallinnoimasta yrityksestä, joka kykenee toimimaan jopa veturiyrityksenä omalla toimialallaan, on Metsähallituksen alaisuudessa toimiva Villi Pohjola. Vastaavasti myös osallistavista prosesseista sekä esimerkiksi tuottavuusohjelmasta ja Paras-hankkeesta tulisi kehittää vientituotteita esimerkiksi julkishallinnon, yritysten ja kolmannen sektorin yhteistyöllä.

- Valtion aktiivinen vero- ja resurssiohjaus (selkeät kepit ja porkkanat). Poliitiikan on oltava murros- ja muutosaikoina pitkäjänteistä ja luotettavaa. Poliittisen päätöksenteon on luotava turvallisuutta ja vakautta muutoksen ja epävarmuuden keskelle ja vähennettävä sillä tavalla yritystoiminnan/investointien riskejä. Verotuksen on myös selkeästi ja yksiselitteisesti tuettava haluttua muutoksen suuntaa.
- Esteiden purkaminen: byrokratian, lainsäädännön, valvonnan ja kontrollin keventäminen ja työmarkkinarakenteiden räjäyttämisen (työn ja osaamisen moninaisuuden ja kansainvälisyyden tunnustaminen). Hyviä esimerkkejä julkisista palveluista, jotka ovat kyenneet muuntumaan asiakaslähtöisiksi ja helppokäyttöisiksi ovat verotus ja katsastus. Monimutkaiset veroilmoitukset ovat muuttuneet esitäytetyiksi ja pelottavat katsastusmiehet ystävällisiksi asiantuntijoiksi, jotka auttavat meitä huolehtimaan autoistamme ja turvallisuudestamme. Sillä välin kun verottaja ja katsastusmies tekevät työnsä, voi kansalainen juoda kupillisen kahvia. Voisiko myös ESR- ja EAKR- maailmasta kehittää vastaavanlaisen ”hyvinvointipalvelun”?

3.3. Hyvinvointi ja elämykset

Uusia kärkitoimialoja ovat muun muassa hyvinvointi- ja elämispalvelut ja varsinkin senioripalvelut. Muissa yhteyksissä esille nousseita palvelutarpeita ovat muun muassa turvallisuus, sosiaali- ja terveyspalvelut sekä personoidut matkailupalvelut. Varsinkin matkailun näkökulmasta koko Itämeren aluetta tulisi markkinoida yhtenä kokonaisuutena Aasian kasvavalle keskiluokalle. Myös Venäjän (ja vastaavasti myös Ruotsin) sijainti Suomen naapurina tulisi hyödyntää entistä paremmin.

Palveluiden kehittämiseksi Suomi tarvitsee palveluinnovaatiojärjestelmän sekä erityisesti palveluiden kehittämiseen fokusoituja resursseja ja työkaluja. Vaikka Suomen historialliset menestystarinat ovat kaikki perustuneet teolliseen osaamiseen, niin se ei tarkoita sitä, että myös tuleva kasvumme perustuisi teollisuuteen. Lisäksi on muistettava, että fyysisten tuotteiden ja palveluiden raja on kuin veteen piirretty viiva. Siksi olisikin parempi puhua tuotteiden palvelupitoisuudesta ja palveluintensiivisyydestä: kaikilla tuotteilla on palvelufunktio.

Läntiset teollisuusmaat ovat palveluvaltaistumassa ja myös palveluita voi viedä. Siksi Suomen tulisi kehittää kärkiosaamista palveluliiketoimintaosaamisessa ja varsinkin palveluviennissä. Innovatiivisia rahoitusinstrumentteja ja kärsivällistä riskirahaa tarvitaan myös muulle kuin teknologialle (”Pakes”),

3.4. Pk-yritysten innovaatioiden tukeminen ja yrittäjyyteen kannustaminen

Kestävä ja työllistävä kasvu Suomessa on kiinni yrittäjyydestä sekä varsinkin pienten ja keskisuurten yritysten kasvupotentiaalista. Siksi haasteena on myös:

- pk-yritysten innovaatioiden tukeminen,
- uusien rajapintojen (miniklustereiden) luominen ja hyödyntäminen ja
- yrittäjyyteen kannustaminen.

Käytännön keinoja voivat olla muun muassa:

- itujen ja startin rahoittaminen esimerkiksi mikrolainoilla,
- uudet rahoituskäytännöt rohkeisiin kokeiluihin sekä
- yrittäjäriskin alentaminen esimerkiksi jaetulla yrittäjyydellä.

Jotta uskalluksen politiikkaohjelma vastaisi myös kestävän kehityksen haasteisiin, niin yrittäjyyttä ja pk-yritysten innovaatioita tulisi tukea erityisesti niillä toimialoilla, jotka ovat keskeisiä kestävän kehityksen kannalta. Tällaisia voivat olla muun muassa palvelut, ympäristöala, uusi teknologia, liikkumisen/liikkumattomuuden hallinta, energia, (korjaus)rakentaminen ja lähituotteet (mukaan lukien slow-ajattelu).

Yrittäminen on tehtävä uuden teknologian ja joustavan lainsäädännön avulla niin helpoksi, että jokainen voi olla yrittäjä. Esimerkkejä voisivat olla <http://www.huuto.net/fi/> ja <http://schoolofeverything.com/>. Niissä jokainen voi myydä, opettaa tai oppia. Vastaavasti pankit voisivat tarjota nuorille (esimerkiksi vaihtoehdoksi kesätöille) mikrolainoja hyvien liiketoimintaideoiden kokeilemiseksi: valmiiksi mietittyjä ”Kesä yrittäjänä” konsepteja.

3.5. TEKES 2.0

Uuden tuotteen ja toimintamallin pahin este on vanha tuote ja toimintamalli. Siksi on riskinä, että Suomen nykyiset kärkitoimialat ja niiden toiminnan ympärille rakentuneet kehittämistyökalut ovat pikemminkin muutoksen esteitä kuin innovaatioiden ja uuden ajattelun kehittäjiä.

Esimerkiksi Tekes on Suomen teollisen ja teknologisen osaamisen ydinkehittäjä. Mutta onko sillä kykyä ymmärtää myös palvelut, palveluvienti, aineeton pääoma, tekijänoikeusteollisuus ja sosiaalinen media?

Minkälainen olisi Tekes in toimintamalli, jos se perustettaisiin vasta nyt? Eri yhteyksissä on noussut esille esimerkiksi ajatus ohjelmista luopumisesta. Ainakin osa rahoituksesta voitaisiin jakaa ilman ohjelmia - esimerkiksi mikro- ja pk-yrityksille jaettavilla T&K-seteleillä, joilla yritykset voisivat tilata Suomesta tai ulkomailta sellaista osaamista, kehittämistä ja tutkimista, jonka ne katsovat tarpeelliseksi.

3.6. Uuden teknologian täysimääräinen hyödyntäminen

Suomi on digitalisoitava täysimääräisesti. Lisäksi on kehitettävä kansainvälistä IPR-liiketoimintaosaamista. Suuria mahdollisuuksia liittyy myös nanoteknologiaan, sähköautoihin, puun uusiin käyttöihin (vaikka metsäteollisuus lähtisi niin puu jää) sekä ympäristöteknologiaa. Myös vanha teknologia ja varsinkin infrastruktuuri on uudistettava kestävä kehityksen vaatimusten mukaisiksi.

3.7. Osaamisjärjestelmän kehittäminen

Suomen koulutusjärjestelmästä on kehitettävä kansainvälinen osaamisjärjestelmä.

Ensimmäisenä toimenpiteenä on määriteltävä mitä osaamista me tarvitsemme nyt ja tulevaisuudessa - ja sen jälkeen on luotava globaali järjestelmä tämän osaamisen aikaan saamiseksi.

Koulutuksen osalta tämä tarkoittaa muun muassa osaamis pohjaisia opetussuunnitelmia, jatkuvaa (elinikäistä) oppimista sekä koulutuksen ja oppilaitosten entistä vahvempaa kosketuspintaa käytäntöön ja työelämään.

Koulutuksen lisäksi osaamisjärjestelmässä on kuitenkin kyse myös globaalien osaamisverkostojen luomisesta ja johtamisesta. Olennaista on tällöinkin ensin määritellä tarvittava osaaminen ja sen jälkeen on rakennettava prosessi tämän osaamisen kehittämiseksi ja johtamiseksi. Koulutus on yksi keino tarvittavan osaamisen kehittämiseksi. Monissa tapauksissa koulutus voi kuitenkin olla liian hidas ja/tai kallis keino osaamisen kehittämiseen. Tällöin haasteena on globaalien osaamisen täysimääräinen hyödyntäminen esimerkiksi kansainvälisten asiantuntija verkostojen avulla.

Suomen käytettävissä ovat maailman kaikki oppilaitokset ja yliopistot sekä koko maailman työvoima.

4. Alueelliset Edelläkävijyysverstaat

Eduskunnan Tulevaisuusvaliokunta jatkoi edelläkävijyytyötä syksyllä 2010 yhteistyössä Suomen yrittäjien tulevaisuusvaliokunnan kanssa.

Kevään kansallisen verstaan tulosten pohjalta alustavasti muotoillun Uskalluksen politiikkaohjelman kehittämistä jatkettiin järjestämällä kolme alueellista, erityisesti yrittäjille suunnattua edelläkävijyysverstasta.

4.1. Oulun Edelläkävijyysverstas

Oulun, Kotkan ja Tampereen Edelläkävijyysverstaissa nousi esille useita yhdistäviä teemoja. Tällaisia olivat muun muassa vesiosaaminen, logistiikka (yhteydet), matkailu, suuremmat alueelliset kokonaisuudet sekä mikroyrityksiin panostaminen. Myös identiteettiin, paikallisuuteen ja hyvää elämään liittyvät kysymykset nousivat esille kaikissa verstaissa. Oulun Edelläkävijyysverstaan (24.9.2010) tulokset voidaan tiivistää neljään painopistealueeseen:

- **Loulumaa:** Oulun Edelläkävijyysverstaassa nousi esille suurempien yhteistoiminta-alueiden kehittäminen. Ajatus muotoiltiin Loulumaan -visioksi. Loulumaan muodostavat Oulu, Raahen, Kuusamo, Kajaani, Kainuu tai jopa koko Lappi. Loulumaan toimijat tulisi kutsua kokoon alueelliseksi innovaatioekosysteemiksi paikantamaan kaikki ne toimet, joissa yhteistyötä voidaan kehittää. Yhteisiä visioita voitaisiin kehittää koko alueen toimijat osallistavissa, tulevaisuusklubimaisissa prosesseissa.¹
- **Sankaruusalusta:** Koulutuksen ja osaamisen kehittäminen on yksi teema, jonka ympärille voidaan kehittää suuri alueellinen innovaatiohanke eli Loulumaan oppimispilotti. Pilotin tavoitteena on ihmisen ymmärryksen lisääminen ja osaamisen kehittäminen.

Pilotissa opetus henkilökohtaistetaan 3-vuotiaasta lähtien. Oppija siirtyy tasolta toiselle omassa oppimistahdissa mentorin tukemana. Teoreettista oppimista tuetaan kisällijärjestelmällä. Tällä tavalla koulutuksesta tulee unelman ohjausta ja kouluista sankaruusalustoja. Sankaruudella ei tässä tarkoiteta sitä, että jokaisen pitäisi olla paras jossakin, vaan sitä, että sankaruusalusta tukee jokaista ihmistä siinä missä hän on parhaimmillaan ja auttaa tällä tavalla jokaista toteuttamaan omat unelmansa.

Tämänkaltaiset henkilökohtaiset ja elinikäiset oppimismahdollisuudet vapauttavat lahjakkuuden ja luovuuden. Koulujärjestelmästä tulee oman tarkoituksen etsimisen työpaja. Ihminen, oppiminen ja elämä ymmärretään holistisesti ja henkisen oppimisen tuloksena on onnellisuus entistä syvällisemmässä mielessä.

Loulumaan sankaruusalustoihin liittyi myös ajatus yrittäjyyden edistämisestä: yrittäjyyskasvatusta ja jopa y-tunnus tulisi antaa kaikille. Lisäksi pohdittiin henkilökohtaisia eläketilejä. Yrittäjyyteen on kannustettava ja yrittämisestä on palkittava.

- **Kansainvälisen eliitin tuonti Vesikaupunki Ouluun:** matkailu on Pohjois-Suomelle tärkeä toimiala. Oulu voisi liittyä Lapin matkailukeskuksi omalla vesiteemallaan (Meri-Lappi). Tässä visiossa yhdistyy vesirakentaminen sekä (vesiosaamiseen perustuvat) hyvinvointi- ja matkailupalvelut. Tausta-ajatuksena on ilmastonmuutoksesta johtuva pakolaisuus – tai Oulun tapauksessa pikemminkin ”ilmastoeliitin” siirtyminen kuivuvasta Välimeren alueesta rehevään Pohjoiseen. Toinen esille noussut merkittävä asiakassegmentti oli Kiinan kasvava keskiluokka ja Englannin lohi-lordit. Kummastakin ryhmästä riittäisi prosentin kymmenesosa Suomen ja Oulun seudun tarpeisiin. Matkailun ydintuotteita Oulussa ovat perinteiset elämystuotteet kuten lohi, terva ja viina (pontikka). Näihin vahvuuksiin liitettiin tulevaisuuskuvin voimakas teknologinen etunoja:

¹ Samanlainen ajatus nousi esille myös Kotkan seudulla: koko Kymenlaaksoa, Kaakkois-Suomea tai esimerkiksi E18 –kuljetuskäytävää tulisi kehittää yhtenä kokonaisuutena. Tämä voitaisiin aloittaa yhteisillä visioversteilla. Tampereella sama ajatus tuli esille kaupungin osan yrittäjät yhteen keräävissä ja yhdistävissä hankkeissa. Tällä tavalla voitaisiin luoda kustannustehokkaita lähipalveluja.

tulevaisuuden ”verkkokalastus” voi kohdistua hologrammikaloihin, tervasta tehdään high tech tuotteita, joita myydään grammoittain.

- **Kekohotelli:** Tämän tulevaisuuskuvan taustalla ovat yhteisöllisyys, pesä ja juuret. Kekohotellilla tarkoitetaan erilaisia tapoja kuulua ja osallistua Ouluun: keinot vaihtelevat konkreettisesta virtuaaliseen ja paikallisesta kansainväliseen. Tulevaisuuskuvassa yhdistettiin paikalliset hyvinvointipalvelut uuteen teknologiaan sekä sosiaaliseen mediaan (tyyliin Second Oulu, FaceOulu jne.).

Lähipalvelujen osalta haasteena on verkostoida maaseutua: koko tuotantoketju on saatava mukaan toimintaan. Keskeisessä asemassa on uusi luova sukupolvi sekä mikroyritykset ja niiden verkostot. Lähipalvelujen lisäksi tulevaisuuskuvassa korostui myös korkeateknologia – varsinkin hyvinvointi- ja ekoteknologiat. Esimerkkeinä nousivat esille muun muassa virtuaalinen äitiyspakkaus ja Avatar, joka tekee osan töistä (joissakin muissa verstaissa on noussut esille Avattaren tapaisia selaimia/käyttöjärjestelmiä, jossa sama Avatar voi palvella sinua tietokoneessa, matkapuhelimessa, älypakkauksissa ja kodinkoneissa). Ekoteknologia nousi esille ajatus kulttuuria, luontoa tai ilmastoja (esimerkiksi hiilinieluja) tuotteistavasta ”kyläkaupasta” (tai alueellisesta verotusjärjestelmästä).

Kaikissa Oulun Edelläkävijyysverstaan tulevaisuuskuvissa yliopistolla oli tärkeä rooli innovaatioveturina, mutta toimintamallit olivat yrityslähtöisiä. Myös innovaatio- ja T&K setelit saivat kannatusta. T&K-setelit voivat olla hyvä työkalu maailmassa, jossa haasteena on siirtyminen lineaarisesta kehittämisestä epälineaariseen kehittämiseen ja jossa alhaalta ylös tapahtuvilla open innovation platformeilla on koko ajan suurempi merkitys.²

Alueen innovatiivisuutta voidaan lisätä myös julkisen tiedon vapaalla saannilla. Tätä voidaan pitää yhtenä, erityisesti eduskunnalle suunnattuna viestinä. Kuten Kotkassa niin myös Oulussa Eduskunnalta toivottiin myös resursseja fyysisiin ja virtuaalisiin ”kulkuyhteyksiin. Lisäksi toivottiin muun muassa panostusta verkottumisen edistämiseen.

Julkishallinnon erityiseksi innovaatiohaasteeksi nostettiin ministeriöiden (erityisesti TEM:n ja OKM:n) yhteiset tavoitteet ja toimenpiteet. Keskustelua käytiin myös ”Makesin” perustamisesta: markkinoinnin ja johtamisen strategista osaamista on kehitettävä. Pelkkä teknologinen osaaminen ei riitä kestävään työllistävään kasvuun globaalissa ja koko ajan muuttuvassa toimintaympäristössä.

Erikseen on vielä mainittava, että kaikissa edelläkävijyysverstaissa (Kotkassa, Tampereella ja Oulussa) nousi esille erityisen voimakkaasti mikroyritysten sekä niiden verkostojen (verkostoyrittäjyyden) kehittämistarve.

² Ajatus T&K-seteleistä nousi esille jo vuonna 2005 Suomen kansallisen tietoyhteiskuntastrategian tulevaisuusverstaissa.

Oulussa esille nousseita arvoja (jotka liittyvät muun muassa alueen identiteettiin ja brändiin) olivat muun muassa: arvostus, kunnioitus, erilaisuuden ymmärtäminen/hyödyntäminen, onnistumisen/epäonnistumisen hyväksyminen, vastuullisuus/yhteisöllisyys, kannustavuus

4.1. Kotkan Edelläkävijyysverstaas

Kotkan Edelläkävijyysverstaassa (1.10.2010) esille nousseita teemoja olivat muun muassa matkailu, terveysteknologia ja -palvelut sekä logistiikka. Terveysteema yhdistettiin muun muassa matkailuun sekä metsäteollisuuden osaamiseen (puupohjaiset yms. orgaaniset lääkkeet). Logistiikassa korostui meri ja esimerkiksi rantarata (rautatiet) sekä pääväylien (esimerkiksi E18) modernisointi.

Eräänlaisena kuriositeettina voidaan nostaa esille se, että useammassakin paperissa tuli elämyksellisyydessä esille hiljaisuus – joka mainittiin myös juuri julkaistussa brändityöryhmän raportissa matkailun tehtävänä.

Kotkan sijaintia pidettiin hyvänä, mutta esimerkiksi matkailun näkökulmasta selkeä alueellinen veturi puuttuu.

Tulevaisuuspyörissä puhuttiin melko paljon identiteetistä ja sama teema näkyi myös tulevaisuustaulukon arvosarakkeessa. Kymenlaakson identiteetti liittyy mereen, veteen, luontoon ja logistiikkaan. Arvoja ovat puhtaus, ekologisuus, terveys, yhteisöllisyys, avoimuus, kansainvälisyys, yrittäjyys. Näistä eniten ongelmia liittyy ekologiaan (esimerkiksi meren puhtauteen). Vastaavasti suurimmat mahdollisuudet ovat kansainvälisyydessä ja yrittäjyydessä.

Haasteena on riittävän suuren yhteisöllisyyden/alueellisen tahtotilan rakentaminen. Kuten muuallakin niin myös Kymenlaaksossa ongelman voi tiivistää seuraavalla tavalla:

Osaaminen on, teknologia on ja jopa rahaa on - miksi ei siis tapahdu? Siksi, että puuttuu uskallusta, yhteistyötä ja yhteistä tahtotilaa. Tämän ongelman ratkaisemiseksi tarvitaan alueellinen innovaatioekosysteemi: tarpeeksi suuria projekteja, joiden taakse toimijat voivat ryhtymää.

Näitä kestävän työllistävän kasvun sateenvarjohankkeita nousi Kotkan verstaassa esille viisi:

- **Kotkan ja Haminan satamat on yhdistettävä kulttuurisatamaksi ja kansainväliseksi kauppakolmioksi:** tarvitaan ihmisten ja tavaran transiittoa sekä viihtymiskeskuksia. Vesielementti on hyödynnettävä matkailussa, terveydessä ja logistiikassa yhteistyössä kansainvälisten yrittäjäverkostojen kanssa. Suomen yrittäjillä voisi olla tämän verkoston kokoon juoksemisessa merkittävä rooli. Tarvitaan hankkeita, joissa on ansaintalogiikkaa yli rajojen. Varsinkin venäläisten partnerien kanssa on käynnistettävä yhteisiä hankkeita, joilla kasvatetaan luottamusta, pitkäjänteisyyttä ja osaamista puolin ja toisin.
- **Hyvinvoinnin, terveyden ja kauniin elämän HUB:** Terveysteknologiaan ja palveluihin sekä (terveys)matkailuun tulisi panostaa alueen viihtymiskeskusten keihäänkärkenä. HUB tulisi toteuttaa myös portaalina, jonka avulla olisi globaali mahdollisuus käyttää terveysteknologiapalveluja ja koulutusta missä vain ja milloin vain. Suomessa toimi 2000-luvun alussa Virtuaalisairaala Atuline, joka oli ehkä aikaansa edellä. Olisiko nyt virtuaalisairaaloiden aika? HUB voisi toimia verkostoyrityksenä (Terveyslaboratorio OY), joka keräisi yhteen tutkimuslaitokset, oppilaitokset ja yritykset sekä hyödyntäisi monialaisesti metsäteollisuuden tietotaidon. Kymenlaaksolle/TL OY:lle omaleimaisia tuotteita voisivat olla mm. puupohjaiset yms. orgaaniset lääkkeet, lähiruoka ja puhdas energia.
- **Vaalimaasta on tehtävä Pohjolan Hong Kong:** Itä-Suomelle/ Kymenlaaksolle/ Kotkan kaupungille tarvitaan oma Venäjästrategia. Lisäksi viisumit pitää poistaa niin nopeasti kuin mahdollista: tästä seuraisi nopea kasvu venäjänkaupassa (ja mm. matkailussa). Yhteistyö ja kasvu edellyttävät kuitenkin kielitaitoa, venäläisen kulttuurin tuntemusta ja palveluasennetta:
- **E-18 modernisaatio:** koko tietä/kuljetuskäytävää on kehitettävä yhtenä kokonaisuutena kärkihankkeella, joka sisältää sekä palvelut, teknologian (älyn ja sähköauton) sekä kaavoituksen. Samanlainen ajatus on ollut aiemmin Loimaan seutukunnassa: 9-tien eli 9-kehän kehittäminen Turusta Niiralaan yhdellä hankkeella ja yhtenä kokonaisuutena. Lisäksi mukaan kehittämiseen on saatava myös kansainväliset rajapinnat: E18 kuljetus- ja tuotantokäytävänä USAn ja Aasian sekä Euroopan ja Aasian materiaali- ja tavaravirroille sekä erityisesti Venäjän ulkomaankaupan kehittäminen suomalaisilla lisäarvopalveluilla.
- **Innovaatorahoituksen painopistettä on siirrettävä pieniin yri tyksiin:** Lisäksi tarvitaan erityisesti mikroyrittäjyyden ja paikallisuuden (esimerkiksi

lähipalvelujen) kehittämishankkeita. Tämän voisi ajatella olevan ristiriidassa edellä esitettyjen suurempien kokonaisuuksien kanssa, mutta asia ei ole niin. Eräs tämän aikakauden merkittävimmistä trendeistä on **sekä että**: ääripäiden kasvu samaan aikaan. Muun muassa hyvinvointi ja pahoinvointi, fyysinen ja virtuaalinen, globaali ja lokaali, suuri ja pieni kasvavat samaan aikaan. Maailma pirstaloituu, polarisoituu ja eriarvoistuu. Siksi myös Kymenlaaksossa tulisi kehittää samaan aikaan kaikkein suurinta ja pienintä sekä paikallista ja kansainvälistä. Global = local + local: maailmalla/ globaalissa toimintaympäristössä voivat menestyä vain vahvat alueet. Siksi myös paikallisiin rakenteisiin on panostettava vahvasti globalisaation nimissä.

Eduskunnalle suunnatuissa politiikkasuosituksissa kehoitettiin pistämään infrastruktuuri kuntoon. Kymenlaakson näkökulmasta myös viisumivapaudella on keskeinen merkitys nopean talouskasvun näkökulmasta. Lainsäädäntöä on kehitettävä erityisesti pienyritysten näkökulmasta. Julkisiin hankintoihin on saatava muitakin kriteerejä kuin hinta - esimerkiksi paikallisuus. Tätä voisi edesauttaa muun muassa kestävä kehitys painottamalla. Mikäli esimerkiksi kuljetusten aiheuttamat ympäristöhaitat huomioidaan, niin paikallisten tuotteiden kilpailukyky kasvaa.

Kotkan kaupungille osoitetuissa politiikkasuosituksissa Kotkan toivottiin ottavan alueellisen veturin roolin. Seudun kunnat ja satamat on saatava yhteen. Tavoitteena voisi olla myös koko Kymenlaakson tai Kaakkois-Suomen mahdollisimman tiivis yhteistoiminta-alue.

Muutosta on johdettava myös/varsinkin ennakoivalla kaavoituksella. Loimaan seutukunnassa toimi 2000 -luvun alun kuntaliitosten aikana Loimaan tulevaisuuslautakunta sekä Loimaan seutukunnan tulevaisuusklubi. Tulevaisuuslautakunta etsi yhteisiä visioita ja Tulevaisuusklubi keräsi yhteen koko seutukunnan eri alojen toimijoita. Tuloksena oli visio Lounaismaasta, joka olisi merkittävä työssäkäyntialue Tampereen, Turun ja Pääkaupunkiseudun välissä.

Kymenlaaksossa tai jopa koko Kaakkois-Suomessa voitaisiin käynnistää samankaltainen tulevaisuusklubi, jonka tavoitteena olisi kerätä yhteen Kaakkois-Suomen innovaatioekosysteemi ja luoda yhteiset visiot yhteistoiminnalle/yhteistoiminta-alueelle.

Samanlaisella klubimaisella tulevaisuusprosessilla voitaisiin toteuttaa myös Kauppakolmio, Kulttuurisatama, Vaalimaan Hong Kong ja Terveys HUB. Nämä prosessit eivät ole toisilleen vaihtoehtoisia, vaan ne voitaisiin kaikki törmäyttää tulevaisuusklubissa.

Haasteena on alueellisten toimijoiden yhteen kokoaminen sekä maksimaalisen vuorovaikutuksen kehittäminen. Ja myös Kotkan ja ylipäätään Kymenlaakson ja Kaakkois-Suomen julkishallinnon tulisi rohkeammin suosia hankinnoissaan paikallisia toimijoita.

4.3. Tampereen Edelläkävijäseminaarit

Tampereella (19.11.2010) ylitse muiden nousi ajatus mikroyritysten/pienien yritysten yhteistyöstä. Tarvitaan yritysryppäitä, joiden toiminnoista osa on yhteisiä niin, että ne voivat hyötyä synergiaeduista ja tuottaa katkeamattomia palvelu- ja tuoteketjuja.

- **Mikroyritysten ”kalaparvet”:** Tarvitaan pienten yritysten ryppäitä, jotka kykenevät luomaan yhdessä suuria tuotekonsepteja. Konkreettisia jo olemassa olevia esimerkkejä tämänkaltaisesta toiminnasta ovat matkailualueet ja -keskukset. Esimerkiksi Levi, Ylläs, Saariselkä ja HimosMaailma ovat yritysverkostoja, joissa kymmenet tai sadat yritykset yhdessä luovat matkailukeskuksen. Puhutaan esimerkiksi Levin hengestä, jolla tarkoitetaan sitä, että vierekkäiset ravintolat voivat lainata toisiltaan tarveaineita tai ne jopa suosittelivat toinen toisiaan alueen asiakkaita paremmin palvellakseen ja kokonaisuuden laatua nostaakseen.

Tampereen edelläkävijyysverstaan kalaparvi-idea voitaisiin käytännössä edistää soveltamalla matkailualueiden ja -keskusten toimintamallia muuhun liiketoimintaan: vaikkapa Hervannan yrittäjyyden kehittämiseen. Voivatko Hervannan yrittäjät luoda alueellisen klusterin ja ”palvelukeskuksen”, jolla tuotetaan tehokkaita, kilpailukykyisiä ja kestäviä lähipalveluita ja -tuotteita?

- **Asiakaslähtöiset, ylivoimaiset palveluelämykset.** Verstaassa esille nousseita (mikroyritysten yhdessä tuottamia) esimerkkituotteita ovat muun muassa japanilaisten elämysmatkat. *Elämysmaa Suomen ”työleireillä”* voi tutustua vaikkapa metsänistutukseen, risusavottaan, marjojen ja sienien poimintaan jne. Palkinnoksi japanilaiset matkajat saavat (elämyksen ja hyvä mielen lisäksi) sienenpoimijan passin/tutkinnon/diplomin. Myös senioreille voidaan koota laadukkaita, suuria palvelukokonaisuuksia hyvinvoinnin, harrastusten ja hyödyn ympärille. Näitä palveluita tuottavat yritysryppäät, jotka koostuvat pienistä yrityksistä. Japanissa on yrittäjäkumppani, joka selvittää mitä asiakkaat haluavat kokea. Seniorit voivat myös itse toimia yrittäjinä ja palveluiden tuottajina.
- **ENIROMAINEN-elämänjohtaminen:** Tässä tulevaisuuskuvassa yhdistetään kaksi teemaa: virtuaalinen osallistumien sekä yhden luukun periaate. Edelläkävijyysverstaassa muotoillussa politiikkasuosituksessa ehdotetaan suoraa ja läpinäkyvää keskusteluväylää/-kanavaa kansalaisilta eduskuntaan, hallitukselle ja aina presidentille asti: www.kansa.fi. Ajatellaanpa jos Suomi itsenäistyykin vasta nyt (eikä jo vuonna 1917). Minkälainen perustuslaki ja valtiomuoto Suomelle otettaisiin nykyisissä oloissa? Voisiko olla niin, että Suomi hyödyntäisi vahvemmin digitaalisen demokratian keinoja? Voisiko Suomi itsenäistyä uudelleen – ja rakentaa osallistavan järjestelmän, jossa kysytään verkostoilta ja massoilta (koska siihen on työkalut olemassa). Tämä toimintamalli muuttaisi johtamiseen arvot ja mittarit. Jos tämä on liian paljon vaadittu Eduskunnalta, niin pitäisikö puolueiden tarttua tähän tulevaisuuskuvaan ja ottaa käyttöön uudet osallistavat prosessit? Suunnittelu- ja konsulttialan tulevaisuuskuviissa suuri osa ihmisistä on tulevaisuudessa töissä portaalissa. Sama tulevaisuuskuva voisi koskea myös politiikkaa: suurin osa ihmisistä kuuluu tulevaisuudessa virtuaalipuolueisiin. Toinen ENIROMAISEEN-strategiaan kuuluva ajatus on yhden luukun palvelu kansalaisille: jonkinlainen 24/7 portaalit tai vastaava palvelu, jossa saa henkilökohtaista palvelua palveluneuvojalta, jonka tukena on tuottajaverkosto. Kuulostaako utopialta? Onko yhden luukun periaate mahdoton toteuttaa? Kysykääpä ENIROLTA. Hyvin samankaltainen perusidea liittyi tulevaisuuskuvaan selventävästä (onliner) yrittäjästä, joka tekee monimutkaisesta yksinkertaisesta ja seuloa tiedosta olennaisen. Asiakkaita ovat päättäjät ja ymmärtämättömät. Yrittäjän tiimiin kuuluvat tutkija, vahva maallikko, kansankynttilä, insinööri, tekoäly ja psykologi. Olennaista tässäkin on poikkisektoraalinen yhteistyö. Selventävä yhden luukun yrittäjä, jonka taustalla on verkosto.

- **Byrokrazia alas!** Tampereen edelläkävijyysverstaassa käytiin myös paljon keskustelua lainsäädännön monimutkaisuudesta sekä byrokratian vähentämisen tarpeesta. Yhdeksi pääteemaksi nousi **Maakuntien Eurooppa, valta takaisin**. Tällä teemalla viitattiin muun muassa siihen ongelmaan, että eduskunnan tehtävä on muuttumassa direktiivien kansallistamiseksi. Osittain tästä johtuen nykyään on vaikeaa huomioida riittävästi alueiden erilaisuutta – joka kuitenkin on merkittävä voimavara varsinkin lähipalveluiden ja hyvinvoinnin/onnellisuuden kehittämisessä. Toinen julkishallinnolle keskeinen haaste on kehittämisrahojen suuntaamien todelliseen tekemiseen eikä byrokratiaan. T&K ei voi olla sellaisten rahoitusjärjestelmien varassa, joista yritykset eivät saa hyötyä ja joissa suuri jos ei suurin osaa työstä menee rahoitukseen liittyvän byrokratian pyörittämiseen. Byrokratiaesteet on purettava: nykyisin hallinto- ja palvelumaksut, vuokrat ja seinien rakentaminen sekä erilaisten lomakkeiden täyttäminen voivat viedä suurimman osan ajasta ja resursseista. Politiikan innovaationa nousi esille nk. **Laiton vuosi: ”Älkää säätäkö yhtään lakia vuoden aikana, yrittäjä kiittää.”**
- **Kliseet nurinpäin:** globaalista teollisuudesta lokaaleihin lähipalveluihin ja massatuotannosta erikoistumiseen ja brändeihin. Tämä onnistuu hallitsemalla asiakassegmentit (segmentoimalla): meiltäkin löytyy pieniä paikallisia erityisryhmiä – ja myös nämä erityisryhmät voivat olla koko maailman luokassa suuria: kapealle asiakassegmentille profiloituja tuotteita voi myydä fyysisesti lähipalveluna ja virtuaalisesti (tai postitse) globaalisti. Tässäkin olennaista on pienten ketterien yritysten yhteistyö.
- **Yrittäjyyskasvatus:** Koululaitokselta toivottiin monialaista osaamista ja yhteistyökykyä. Oulun tapaan myös Tampereella nähtiin, että yrittäjyydestä on tehtävä yleinen toimintatapa. Varsinkin kasvuyrittäjyyteen tulisi kannustaa. Tässäkin tehtävässä on kouluilla suuri rooli. Yrittäjyys on saatava vahvempaan rooliin koko koulutusjärjestelmässä. Myös lahjakkuuden varhaista analysointia ja sen perusteella personoitua koulutusta kannatettiin (samalla tavalla kuin Oulussa).
- Suomen yrittäjille sopiva kehittämisidea, on **median tehokkaampi hyödyntäminen**. Mediaan on saatava hyviä uutisia ja myönteisiä esimerkkejä yrittäjyydestä: sankaritarinoita, jotka innostavat ja kannustavat yrittämään ja synnyttävät yhteiskunnassa yrittäjyysmyönteisyyttä.

Muita Tampereen edelläkävijyysverstaassa esille nousseita esimerkkituotteita olivat aineettomat, vähän materiaalia käyttävät tuotteet ja selventäminen. Tulevaisuuden talouskasvu tapahtuu maailmassa, jossa raaka-aineet niukkenevat. Tämä suosii aineettomia tuotteita. Tällaisia ovat muun muassa elämys- ja viihde-, terveystalot. Asiakkaina nähtiin muun muassa individualistit, joiden perustarpeet on tyydytetty sekä vauraat eläkeläiset. Näiden aineettomien tuotteiden ympärille visioitiin eräänlaista *Uniikki projekti -yrittäjyyttä*, jossa edelläkävijyys ja laatu saavutetaan uniikkeilla projekteilla. Lainsäätäjältä toivottiin tähän liittyen muun muassa avoimia tietojärjestelmiä, tekijänoikeuslakien harmonisointia ja avointa tietoa/dataa (vrt. Oulun

verstaan tulokset). Sähköisen identiteetin suojalla on merkittävä rooli sähköisen kaupankäynnin kehittämisessä. Siihen tulisi panostaa täysimääräisesti. Yritysten ja julkisen sektorin yhteiseksi haasteeksi koettiin halukkuus pilotointiin.

Eduskunnalle osoitettiin kaikilta verstaapaikkakunnilta (Tampereelta, Oulusta ja Kotkasta) sama viesti: voisitteko miettiä keinoja, joilla esimerkiksi pienet yritykset yhdessä voisivat tarjota/tehdä palveluita/tuotteita esimerkiksi julkiselle sektorille ja vientiin? Mikroyritysten ja myös pk-yritysten toimintaedellytyksiä on kehitettävä muun muassa lainsäädäntöä yksinkertaistamalla sekä yrittäjän lainsäädännöllistä asemaa parantamalla.

Myös palvelusetelit tai jopa ”vapaat hyvinvointisetelit” saivat kannatusta. Perusteluna oli se, että kansalaisten valinta- ja vaikutusmahdollisuuksia palvelutuotannossa on lisättävä. Toinen tähän ajatukseen liittyvä ehdotus oli, että yksityisiä palveluita ei tulisi lainkaan kilpailuttaa (esimerkiksi julkishallinnon toimesta), vaan suora kansalaispalaute voisi pudottaa markkinaehtoisesti huonolaatuiset tarjoajat pelistä

Heikkona signaalina tulivat esille kulttuurienkelit. Tähän signaaliin liittyen Turun kulttuuripääkaupunkiprosessin yhteydessä keskusteltiin luovasta johtamisesta ja luovuuden johtamisesta. Ehdotuksena oli, että kärkiyrityksiin palkattaisiin luovuuden johtajana taiteilija (tai taiteilijatiimi) joka johtaisi/kehittäisi yritystä taideteoksena. Ehdotus ei saanut tuulta Turussa, mutta ehkäpä Tampereen luovuus ja rohkeus riittäisi? Toisin päin ajateltuna sama idea menee niin, että eri alojen talousammattilaisista koottu tiimi toimisi useammankin eri kulttuuriorganisaation ”hallituksena” tai ohjausryhmänä. Ensimmäisessä ajatuksessa viedään taidetta ja luovuutta muille toimialoille ja toisessa liiketalousosaamista osaamista ja jopa riskipääomia kulttuuri- ja taidealoille.

5. Yhteenveto

Edelläkävijyysverstaiden ensimmäinen opetus on se, että meillä on Suomessa joitakin perinteisiä osaamisaloja, joista kannattaa pitää kiinni, vaikka kilpailu kovenisikin. Nämä perinteiset vahvuudet, kuten esimerkiksi metsä- ja teknologiaosaaminen, on nyt valjastettava kestävyuden ajureiksi.

Toinen edelläkävijyysverstaissa opittu viisaus on se, että tarvitsemme myös uusia tuotteita ja toimialoja vanhojen tilalle ja rinnalle. Emme voi nojata pelkästään vanhaan, vaan tarvitsemme myös jotakin aivan uutta. Nämä uudet tuotteet, innovaatiot ja toimialat löytyvät muun muassa nykyisten toimialojen välisistä innovaatorajapinnoista.

Haasteena on kasvukykyisten ja -haluisten mikro ja pk-yritysten törmäyttäminen sekä yrittäjyyteen kannustaminen.

Kaikkein tärkein tulevaisuusviesti on ehkä kuitenkin ollut se, että tulevaisuudessa kaikki toimialat - sekä uudet että vanhat - toimivat eri tavalla kuin ennen: suurin muutoshaste on toimintatavoissa.

Kansallisen Edelläkävijyysverstaan keskeiseksi sanomaksi nousi uskallus: tarvitsemme uskalluksen politiikkaohjelman.

Uskalluksen politiikkaohjelma lähtee siitä ajatuksesta, että tärkein kykymme tässä muuttuvassa maailmassa on rohkeus ja etunoja. Suomesta on kehitettävä kokeiluyhteiskunta, jossa yrittäminen ja kokeileminen on helppoa ja kannattavaa. Haasteena on asenneilmaston ja toimintakulttuurin muuttaminen.

On siirryttävä varovaisesta ja riskejä kaihtavasta sopeuttamisesta ja leikkaamisesta rohkeaan ja luovaan käynnistämiseen ja uuden kasvattamiseen. Ilman uskallusta ja riskejä emme kykene muuttamaan emmekä säilyttämään kansainvälistä edelläkävijän brändiä.

Kansallisen Edelläkävijyysverstaan konkreettiset toimenpide-ehdotukset koskivat muun muassa koulujärjestelmän kehittämistä (osaamisjärjestelmän globalisoinnista ja koulujärjestelmän henkilökohtaistamista), kansallisten innovaatio-organisaatioiden, kuten esimerkiksi Tekesin uudistamista (palveluosaamisessa), kasvukykyisten ja -haluisten pk-yritysten kehittämistä ja yrittäjyyden edistämistä, uuden teknologian täysimääräistä hyödyntämistä, kokonaisuuden edun ja samalla paikalliset vahvuudet ymmärtävän Suomi-politiikan käyttöön ottoa, sekä julkishallinnon innovaatiohaastetta (muun muassa byrokratian vähentämistä sekä uusia yhteistoimintamalleja julkishallinnon sisällä ja toisaalta myös yksityisen sektorin kanssa).

Alueellisissa verstaissa tuli vahva tuki muun muassa yrittäjyyden, pienten yritysten, palvelualojen ja koulutuksen kehittämiseksi sekä uuden teknologian hyödyntämiselle.

Lisäksi kestävä kehitys sai kaikissa verstaissa hyvän vastaanoton: Valtioneuvoston ja Eduskunnan linjauksia energia- ja ilmasto politiikan edelläkävijyydessä arvostettiin.

Alueellisissa verstaissa nousi esille myös joitakin kullekin alueelle erityisiä tulevaisuushaasteita. Kotkassa suuren huomion saivat suuremmat alueelliset kokonaisuudet. Tällaisia olivat muun muassa Vaalimaan Hong Kong, Kotkan Haminan Kulttuurisatama, Kymenlaakso-Venäjä-Viro Kauppakolmio, Kaakkois-Suomen hyvinvoinnin, terveyden ja kauniin elämän Hub/Living lab sekä E18-kuljetus-/tuotantokäytävän modernisointi koko matkalta yhtenä kokonaisuutena.

Oulun verstaan tulokset painoutuivat osaamisen ja koulutuksen kehittämiseen – Loulumaan oppimispilottiin, jossa opetus/koulutus henkilökohtaistetaan sankaruusalustaksi. Tässäkin tapauksessa lähtökohtana on (Kotkan tapaan) suurempien alueellisten kokonaisuuksien ja yhteistoiminta-alueiden kehittäminen esimerkiksi yhteisillä visioprosesseilla ja tulevaisuusklubeilla.

Tampereen verstaan painopiste oli yritysten yhteistyössä (kalaparvissa): voisiko esimerkiksi matkailukeskusten tapaisia yhteistoimintamalleja levittää myös muuhun liiketoimintaan? Toinen näkökulma samaan teemaan oli asiakaslähtöiset, yksinkertaistavat palvelut (jota tässä raportissa on kutsuttu Eniromaiseksi-strategiaksi): yhden osoitteen/numeron takaa löytyy monipuolinen, katkeamaton ja kullekin asiakkaalle profiloitava palveluketju.

Oululle ja Kotkalle yhteinen elementti oli vesi, johon uskottiin tulevaisuudessa liittyvän merkittäviä liiketoimintamahdollisuuksia. Oulua ja Tamperetta (sekä pienessä määrin myös Kotkaa) yhdistivät korkeateknologiset ja aineettomat tuotteet.

Kaikille alueellisille yrittäjyysverstaalle yhteinen perussanoma oli pienten yritysten yhteistyön kehittäminen suuremmiksi kokonaisuuksiksi - sekä myös paikallisen identiteetin ("paikan hengen") suuri merkitys. Tällä viimeksi mainitulla aineettomalla pääomalla voi olla luultua suurempi merkitys alueiden elinvoimalle ja kilpailukyvyille.
--

Liite 1: Edelläkävijäyöverstaiden litteroidut tulokset

Kansallinen Edelläkävijäyöversta (Helsingissä) 14.4.2010			
Ryhmä	Kasvun teemat pyörästä	Esimerkkituotteet ja toimijat 2020 taulukosta	Politiikkasuositukset
1	<ul style="list-style-type: none"> • Julkisten palveluiden kaupallistaminen (6) • Kannustava, pitkäjänteinen talouspolitiikka (6) • Digitaalinen Suomi kuntoon (6) 	<p>Valittu teema: Julkisten palveluiden tuotteistaminen</p> <p>Mitä: kouluja kiinalaisille, terveyspalveluja venäläisille, hammashoitoa virolaisille, psykologipalveluja ruotsalaisille, neuvoloita Ugandaan jne.</p> <p>Kuka: PPP, joskus yksityinen, joskus yhdessä, joskus julkinen yksin...</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Mieli-pideilmaston muutos: ”on hienoa, että julkisia palveluita voidaan tuotteistaa” • Kuntien rahoitukseen selkeät kepit (ei ainoastaan porkkanoita) • Hallitusohjelmaan lupa erilaisille kokeiluille • Muutama näkyvä onnistuminen • Sallitaan kuntien palveluinnovaatiot- lupa ja rohkaisu • Digitaaliset järjestelmät kuntoon
2	<ul style="list-style-type: none"> • Suunnittelusta tekemiseen, mestarit maisterien tueksi (5) • Mitä/millaista osaamista tulevaisuudessa tarvitaan? (5) • Glokaali: ei sidoksissa paikkaan, elämä paikallista, yritys kansallisuus, virtuaalisuus (3) • Yrittäjyys (2) 	<p>Valittu teema: Suunnittelusta tekemiseen</p> <p>Mitä: Protot raakileina, käyttäjävetoinen suunnittelu, monialainen osaaminen, rahoitusperusteet pullonkauloista pois (byrokratia)</p> <p>Kuka: Mestarit maistereiden tueksi, koulutusjärjestelmän integrointi toimintaan ja yhteiskuntaan, julkinen tukijärjestelmä</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Yritysten tukeminen kannustamalla: uudistetaan tukijärjestelmä, luovan pääoman tunnistaminen pääomaksi (TEKES), tehdään konkreettisesti yhdessä (lisää tulevaisuusverstaata) • Koulutusjärjestelmän räjäytys: pois titteluskovaisuudesta, pois pelkän todistuksen arvostamisesta, osaamis pohjaiset opetussuunnitelmat • Ihme: olemassa olevat palikat uuteen järjestykseen, uusien mahdollisuuksien näkeminen, Tekesin tarjoukset • Virtuaalisuus: työtä verkossa, globaalit voimavarat käyttöön, lähidemokratia verkossa (vaikuttaminen, osallistuminen, tekeminen) • Asenne/tekemisen meininki: pois komiteat ja mietinnöt, tilalle kokeilut ja esimerkkiteot, epäonnistumisen sietäminen, puolivalmiin arvo
3	<ul style="list-style-type: none"> • Niche-lajit taloudessa (4) • Asennemuutos (2) • Valtion ohjaus ja rahoitus (2) • Yhteiskunnan henkinen tila ja arvot (2) • Laadullinen kasvu (1) • Ympäristöliiketoiminta (1) • Yrittäjyysilmapiirin luominen (1) • Koulutusjärjestelmän uudistus (1) 	<p>Valittu teema: Niche-lajit</p> <p>Mitä: Päästöttömät liikennemuodot, omavaraistalous, älykäsimppakyyti, avoin digi-kansalliskirjasto, digitaalinen simultaatiotulkkauk</p> <p>Kuka: Yritykset, julkisen vallan aktiivinen rooli...</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Valtion aktiivinen, määrätietoinen vero- ja resurssiohjaus • Yhteinen tietoisuus ja tahto: selkeä suunta • Sähköautot nyt
4	<ul style="list-style-type: none"> • Vastuullisuus vientituotteena (4) • Palvelu (3) • Lupafasimin poistaminen (2) 	<p>Valittu teema: Vastuullisuus vientituotteena</p> <p>Mitä: Eri alojen sertifiointi (vastuullisen kulutuksen brändäys ja formaatin luominen) –</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Koulutus: jatkuva oppiminen, enemmän kosketuspintaa käyttöön • Rahoitus: fyrrkkaa myös muulle kuin teknologialle (”Pakes”),

	<ul style="list-style-type: none"> Innovaatiointensiivisyys (2) Maatalouden renessanssi (2) 	<p>ympäristöteknologia, puhdas vesi, puhdas ruoka, kestävät palvelut</p> <p>Kuka: Riittävä laaja-alaisesti, elinkeinoelämän ja julkisen tahon yhteistoimin</p>	<p>starttiva iheen rahoitus</p> <ul style="list-style-type: none"> Politiikka: visiointi, kv-tason vaikuttaminen, yritysten keskinäinen verkottuminen ja mentoroinnin fasilitointi, julkisen sektorin vastuullinen kehittäminen (voi myös synnyttää markkinoita), yrittäjäriskin alentaminen, Suomi erimerkkinä muille (energiaratkaisut) – keskitytään enemmän mahdollisuuksiin kuin ongelmiin Bisnes: hullujen ideoiden vieminen eteenpäin, verkostoituminen, mahdollisuudet ennen ongelmia, kestävä kehitys isojen poikien agendalle, vahva konseptointi ja brändäys
5	<ul style="list-style-type: none"> Yrittäjyys/ kasvuun verkostoyrittäjyys (3) Käyttäjäperustaisuus/ Käyttäjätuntemus (3) Uskallus, riskiottokyky, epäonnistumisen salliminen (2) Innovaatioiden kaupallistaminen (2) Sosiaalisen pääoman kasvu, kulttuurinen osaaminen, itsetunto (2) Pääoma: yrittäjyysosaamisen ja innovaatioiden kaupallistamisen kytkeminen pääomaan (2) Osaaminen: kehittäminen, konkreettinen hyödyntäminen, huippujen tukeminen jo peruskoulusta lähtien, tohtorit yritys kentälle, koulutus osaksi yhteiskuntaa (2) Teknologiakeskeisyyden rinnalle muita tukijalkoja (luova-/tekijänoikeustalous) (1) 	<p>Valittu teema: Käyttäjälähtöisyys</p> <p>Mitä: Living Lab, Tuote/palvelu muuttuu käyttäjän toiveiden mukaan</p> <p>Kuka: Verkostot (yritykset+julkinen+tutkimus ja koulutus+käyttäjät)</p>	<ul style="list-style-type: none"> Viestintä - Hyvistä onnistumisista viestiminen Visionäärisiä johtajia verkostojen johtoon Julkisen sektorin toiminta nopeammaksi ja ketterämmäksi Organisaattorit ja toimintavaltuudet Toiminnan käynnistämisen konkreettinen tukeminen – Living Lab toiminnan työkirja, toimintamalli ja rahoitus
6	<ul style="list-style-type: none"> Aineettomat ideat – rohkeus, uudet instrumentit niiden tekemiseen(5) Kontrollista mahdollistamiseen (3) Mikä ihmistä liikuttaa – mikä tekee elämästä merkityksellistä – uudet elämäntavat (2) Osaajien ja eri näkökulmien mixaus (2) Työn mielekkyys (2) Pienet yritykset ja isot yritykset: erilaisuus suuruuden taustalla, monet pienet jotka mahdollistavat suuruuden (2) Suomalainen ympäristöosaaminen (2) Globalisuus kaikessa (1) Ikääntymispalveluiden tuottaminen (1) 	<p>Valittu teema: Aineettomat ideat</p> <p>Mitä: Palvelut elämänvaiheen ja arvojen mukaan virtuaalisesti tai aineellisesti – tuotteiden merkityssisältö</p> <p>Kuka: Ideoijat – mixaajat, Tuotteistajat – ammattilaiset/ osaajat, Tukitoiminnot – Tekes, TK -rahoitus</p>	<ul style="list-style-type: none"> Kansallinen uskallus- /asenneohjelma Hyvän elämän löytäminen Yhä uusien ryhmien tunnistaminen: alakulttuurit, heimot, tarpeiden ja merkitysten moninaisuus, palvelut ja tuotteet Mixausta rajapinnoille Todellisuuden huomaaminen Muutoksia suhtautumisessa työn käytäntöihin ja arvostukseen <ul style="list-style-type: none"> Teollisen työ kulttuurin murtaminen Työn moninaisuuden hyväksyminen Asenteisiin liittyen ympäristöön, yritystoimintaan, alarajoituksiin, kontrollointiin, tiedon hallitsemiseen
7	<ul style="list-style-type: none"> Työvoimavaltainen energia (4) Johtamisen uudet mallit (3) Logistiikan tehostaminen, turhan kuljettamisen kieltäminen (3) Lähi ruoka (3) Kokeileva puudesign (1) 	<p>Valittu teema: Työvoimavaltainen energia</p> <p>Mitä: Työvoima: puu klapit, Tuuli, Aurinko, Vesivoima, Maalämpö – Laitteet ja Sovellutukset</p> <p>Kuka: Eduskunta.fi, Sitra, Tekes: Tutkijat, Toimijat, Keksijät, Yrittäjät</p>	<ul style="list-style-type: none"> Tariffien Kannustava suuntaus Verotus, investointitukien ohjaus, edistäminen Esteiden poisto Tku-Tre-Hki yhteiseksi työssäkäyntialueeksi Kokeilut mahdollistava politiikka Johtamisen uudet mallit

	<ul style="list-style-type: none"> • Kriisiavun parantaminen (1) 		<ul style="list-style-type: none"> • Puu arvoonsa • Yrittäjyyteen kannustaminen • Keksijöiden klubit (työttömät insinöörit hyödynnetään) • Hiilikädenjälki
8	<ul style="list-style-type: none"> • Nanoteknologia(verkostot) (4) • Uusiutuva energia (2) • Slow life/ harmony (2) • Design (2) • Opetusteknologia (2) • Kokeilut (2) • Suomi "puuöljymaa" (1) 	<p>Valittu teema: Nanoteknologia</p> <p>Mitä: Hyvinvointituotteet, Tuotteiden koon pienentäminen - tiiviisti, Lääketiede/ -teollisuus - helpon arjen palvelut, Nanoerikoisosaaminen, Designvaatteet</p> <p>Kuka: Nanolaakson osaajat, Poikkitieteellisyys verkostot, Eri teollisuuden alat, Patentit, Globaalit investorit</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Visiotyö kohti suomen nanolaaksoa – pääomasijoittajat • Globaalit osaajat (HUB –osaaminen, sosiaalinen media) • Globaalin tiimin johtaminen verkossa – monikulttuurisuus • Kansallinen innovaatiovalinta: koulutus, T&K panostuksia, rahoitus, riskienhallinta • Kokeilut – ARKI – Kuluttajan valinnat • Tunnistetaan ja hyödynnetään suomen vahvuudet
9	<ul style="list-style-type: none"> • Innovaatiovaihe: Klusterit kapeille tietointensiivisille aloille (8) • Hyvinvointituotteet ja palvelut (2) • Teollisuuspalvelut (2) • Säännöt palvelemaan toimintaa (1) • Hyväksytään erilaiset hyvinvointikäsitykset (1) • PK-verkostot (1) 	<p>Valittu teema: Innovaatiovaiheen toteuttavia kapeilla tietointensiivisillä aloilla toimivia pk-klustereita</p> <p>Mitä: Myydään yritykset kun investointitarve kasvaa + riskit lisääntyvät, Tunnelma ja fiilistuotteet, hyvää oloa, kemia, bio, reaali maailman simulointipalvelut, Habbo hotel, 2nd life, Elämä pelissä</p> <p>Kuka: Pipopäät (jotka kapinoivat vanhempien työpahoinvointia vastaan) + Myssypäät (osaavat, kokeneet verkostoittajat, yritysosaajat) yhdessä</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Tekestuki pois vanhoilta aloilta – Innovaatisille pk-sektorille kaupallistamistukea • Rahoitus iduille: Mikrolaina/ -avustus • Kylväminen – väärinkäytökset hyväksyttävä marginaalisina • Poliitikot pois säkistä ja hyllyviroista auttamaan pipo- & myssypäitä menestymään • Mahdollistaa mikrotyöllistymisen pipo- & myssypäille • Haave: meillä on henkinen ympäristö jossa toisen etu ymmärretään omaksi eduksi – mahdollistaa verkostot ja uusien lähtöjen synnyn • Edunvalvonta läpinäkyväksi ja ymmärrettäväksi – periaatteellinen ja betonoiva vastustus katoa
10	<ul style="list-style-type: none"> • Epäonnistumisen sieto (4) • Kokeilut (3) • Riskinotto (3) • Osaaminen ja koulutus (3) • Käytäntö + asiakkaat & yritykset (1) • Uudet ajatukset (1) • Uskallus (1) • Slow (1) • Mentaali asenne + suuri haaste + tarina (1) 	<p>Valittu teema: Epäonnistumisen sietokyky</p> <p>Mitä: SYSTEEMINEN MUUTOS, jossa voidaan organisoidusti hallita heikkojen markkinasignaalien jalostamista käytännön tuotteiksi ja palveluiksi</p> <p>Kuka: ALOITE: Tulevaisuusvaliokunta Toteutus: Koulutusjärjestelmä, innovaatiojärjestelmä, yritykset, kolmas sektori + kansalaisyhteiskunta, julkinen sektori</p>	<p>1. Pelinavaus + aloite: Tulevaisuusvaliokunta</p> <p>2. Olemassa olevien ajatus- ja toimintamallien radikaali uudelleen arviointi ja järjestäminen</p> <p>→ Luodaan järjestelmä/systeemi, joka rohkaisee yksilöitä ja organisaatioita + yrityksiä innovaatioihin, kokeiluihin ja riskinottoon. Keskeistä: Onnistumisen palkitseminen ja epäonnistumisen hyväksyminen</p> <p>Sektori-, alue-, ja puoluepolitiikasta SUOMIPolitiikkaan. Kokonaisvaltaisuus, jatkumo läpi toimintakentän</p> <ul style="list-style-type: none"> • Koulutus • Osaaminen, tutkimus, innovaatiot • Yrittäminen • Yhteiskunnan toimenpiteet + palkitseminen • Kolmas sektori • Yksilöt • Organisaatiot • Ohjelmat • Poliittika • Kansalaiskeskustelu
11	<ul style="list-style-type: none"> • Transformaatio "vanhan uusiminen" (4) 	<p>Valittu teema: Transformaatio</p>	<p>Vanhon investointien uusiminen vastaamaan uusiutuneita</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • Ansainta perustuu arvon tuottamiseen (3) • Luovuus (2) • Julkisen sektorin tuottavuus (2) • On valittava (1) 	<p>Mitä: Olemassa olevien prosessien ja toimintamallien tehokas ohjaaminen → prosessin jalostusarvon nosto. Esim. ERP-järjestelmä globaalisti</p> <p>Kuka: Innovatiiviset yrittäjät/yritykset. IRR:n osajat. Prosessin käynnistäjä esim. asiakas.</p>	<p>vaatimuksia</p> <ul style="list-style-type: none"> • Suomen rooli kansainvälisessä mallissa perustuu osaamisen tuotteistamiseen ja konseptointiin → IPR • Sen sijaan, että kilpaillaan globaalisti investoinneista, kerrytetään lisäarvoa ja ansaintaa auttamalla muuttamaan muiden tekemät investoinnit vastaamaan uusia tarpeita, ympäristö- ja markkinatarpeet • Ansaintamallien tulee kehittyä tunnistamaan lisäarvon luominen monitahoisesti → profit sharing • → Suomen paras vientituote on luotettavuus • Ansaintaan liittyy myös palkkauksen perusteiden kehittyminen vastaamaan luotua lisäarvoa. Sivutuotteena työura muodostuu peräkkäisistä projekteista/hankkeista. • Vanhan uudistamisesta hyötyvät monet tahot – riskit pienenevät • Tarvitsemme myös kulttuurista muutosta, joka kannustaa hallittuun riskien ottamiseen ja keskittyy virheiden ja epäonnistumisten sijasta niiden kautta luotua lisäarvoon. • Rohkeutta ja etunojaa!
12	<ul style="list-style-type: none"> • Julkinen sektori kilpailukykytekijäksi (4) • → Organisaatioiden kehittäminen (1) • New digital agenda, yhteiskunnan rakenteellinen muutos/uudistus. Hallintolähtöisyydestä kansalaislähtöisyyteen (3) • Johtaminen-spirit (2) • Verotus 43% sähköiset yrityspalvelut (1) • Judolla muutoksia nopeasti (1) • Mentävä toimintakärki edellä → tahto • Yrittäjyys nousuun (1) • Jäykkä koulutusjärjestelmä (1) 	<p>Valittu teema: Julkinen sektori kilpailukykytekijäksi</p> <p>Mitä: Sähköinen asiointi, terveydenhuolto, opetus, kuntapalvelut</p> <p>Kuka: Yksityiset palveluyritykset, julkishallinto mahdollistajana</p>	<p>Julkishallinnon rakennemuutos käyntiin</p> <ul style="list-style-type: none"> • Muutosjohtamisen koulutusta johtajille/kaikille • Muutosturvaa • Poliittiset päätökset • Ennakointi • Henkilöstökoulutus • Työkierto <p>Tuloksen tuottavat yksityiset palveluyritykset</p> <p>Julkishallinto uuden innovatiivisen markkinan käynnistäjä – määrittelee tuloksen</p> <p>Globaali markkina – Suomen osuus</p>
13	<ul style="list-style-type: none"> • Immaterialisaatio (3) • Rohkeat kokeilut (3) • Hiilipohjaisuus (2) • Palveluliiketoiminta (2) • Elämykset (2) • Metsäosaamisen globaali tarjonta tiäoverkkojen kautta (2) • Luova toiminta (1) • Maksullista koulutusta venäläisille (1) • Logistinen osaaminen (1) <ul style="list-style-type: none"> ○ Pohjoisväylä 	<p>Valittu teema: Palveluliiketoiminta</p> <p>Mitä: Elämyspalvelut mm. matkailu, metsäosaamisen globaali kouluttaminen</p> <p>Kuka: Pk-yrittäjät, VR, Finnair, MEK, TEM, kouluttajat, yliopistot ja globaalit metsäyritykset</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Visio- ja tahtotila määriteltävä • ”Pallon” vastaanottana/-t tulee määritellä • Uudet rahoituskäytännöt rohkeisiin kokeiluihin • <u>Luonto ja luonto-osaaminen</u> myös virtuaaliseksi (Live´n lisäksi) • Määritellyt tahtotilat mukaan hallitusohjelmaan/-iin

	<ul style="list-style-type: none"> o Idän rautatie • Bioprosessin käyttö uusiutumattomien luonnonvarojen hyödyntämisessä (1) 		
14	<ul style="list-style-type: none"> • Ekosysteemipalveluista työtä (5) • Ei jätetä yrittäjää yksin (3) <ul style="list-style-type: none"> o Uusi yrittäjäkonsepti • Seniorit omien palvelujen kehittäjiksi (2) <ul style="list-style-type: none"> o Osaajia • Investointi luontopääomaan (2) <ul style="list-style-type: none"> o Suomen uusiokapasiteetti Euroopan suurin • Rohkeat kokeilut (hullut) (1) • Verkottuminen ja koulutus (1) • Luota omaan osaamiseen ? myy rohkeasti (1) • Korjausklinikat (1) • Hyvinvointia kaikille (1) • Terveys (1) <ul style="list-style-type: none"> o Luonnosta terveyttä, vireyttä, mielenrauhaa 	<p>Valittu teema: Ekosysteemipalveluista työtä</p> <p>Mitä: Kulttuuripalvelut: luontomatkat, terveys, elämykset, luontokoulutus Tuotantopalvelut: vesi, suomalaiset kalat, marjat, kosmetiikka, ruoka Säätelypalvelut: nielut, kosteikat, jätteiden käsittely/jätevedet, ravinteiden kierrätys ? konseptointi, tuotteistaminen, perinteiden uudistaminen (luonto)</p> <p>Kuka: Maatilayrittäjät, RKTL, Metla, MTT, neuvontajärjestöt (Martat ym.), elintarvikealan yritykset, matkailuyritykset -(teknologiayritykset (metsäsektori, Kemira...</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Tuotteistus/konseptointi • Talouskäsitteen laajentaminen (ekosysteemin taloudellinen arvo) • Senioripalvelut konseptointi ? elämykset, Suomi ? vesiputki? Kreikka, Milano ? luotijuna ? Suomi • Rakenteellisten esteiden purkaminen/uudistaminen (verotus, rahoitus, lainsäädäntö, tukiverkot, ym., työlainsäädäntö, työmarkkinoiden pelisäännöt) Tekes 2.0 • Yksityisestä jaettua yrittäjyyttä
15	<ul style="list-style-type: none"> • Ketteryys (5) • Verkostoihin perustuvat osaamiskeskittymät (4) • Yritykset ja yrittäjyys (3) <ul style="list-style-type: none"> o Kasvuyritykset + glob. o Investointiedellytykset o toimintaymp. T&K o Strateginen tutkimus valtiolla • Joustavuus (2) <ul style="list-style-type: none"> o Pois jäykkyyttä o Hallinto yms. menettelyjä kevyemmäksi harkitusti (vrt. tuulivoima) • Pienen oltava suuri jossain asioissa (2) • Työntekijöiden siirrettävät taidot (1) • Koulutuksen ja työllisyyden uudelleen ajattelu (1) 	<p>Valittu teema: Ketterät ja joustavat osaamisverkostot</p> <p>Mitä: Toimiva ja joustava infra, kokonaisvaltainen projektivienti; älykkäät sähköverkot, toiminta- ja johtamismallien tuotteistaminen</p> <p>Kuka: Osaamisverkostot ja keihäänkärkiyritykset, valtioiden koordinaatio</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Valtion pitää luoda edellytykset ketterien ja joustavien osaamisverkostojen synnyille ja toiminnalle <ul style="list-style-type: none"> o Yhteistyön ja verkottumisen taidot yksilön vastuuta unohtamatta (lastentarhasta työelämään) o Verotuksella mahd.; vientipotentiaalia omaavan toiminnan verotuksen keventäminen • Globaalien verkoston toiminnan ymmärtäminen ja kyky hyödyntämiseen • Kokeilutalous osittain meille asumaan! <ul style="list-style-type: none"> o Epäonnistumisesta ei ”konkurssia” vaan kokemus • Suomen tunnistettava, missä ollaan vahvoja
16	<ul style="list-style-type: none"> • Jokainen yrittäjänä Etunimi Oy (3) <ul style="list-style-type: none"> o Ei vakituista työpaikkaa o Esim. opet ulkoistettu • Käyttäjävetoinen tulevaisuus (2) <ul style="list-style-type: none"> o Asiakkaan lähellä ratkaisu o Byrokratian poistaminen • Hiilimittariajattelu (1) • Luova laiskuus (1) • Hot spot maahanmuuttoisuus (1) • Välittäjä tulevaisuus (1) 	<p>Valittu teema: Käyttäjävetoinen Etunimi Oy</p> <p>Mitä: Tulevaisuus käyttäjävetoiseksi: Asiakas päättää, mitä haluaa Koulutus- ja työelämän yhteen integroiminen: ”Kuntoklubi”-opiskelu Välittää ja yhdistää & soveltaa ~uuden luomista</p> <p>Kuka: Jokainen ihminen yrittäjänä</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Julkisen sektorin kaikki uudet ”työsuhteet” yrittäjämäisiksi <ul style="list-style-type: none"> o Palveluntuotantoyksikkö työntekijöiden omistama • Kokeiluyhteiskunnan voimaannuttaminen painopisteen siirtämisellä koulutuksesta analyyttisyydestä hypoteesien luomiseen ja protoilemiseen • Kansainvälisen Etunimi Oy-yhteisön luomisen malli ~ f> 166 660 yrittäjää/yritystä
17	<ul style="list-style-type: none"> • Toimintakulttuurin muutos (4) <ul style="list-style-type: none"> o Kyseenalaistaminen o Pois kvartaalitaloudesta (arvot) 	<p>Valittu teema: Toimintakulttuurin muutos</p> <p>Mitä: Elämys-Suomi (pilkkiminen TM) kärkenä,</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Pk-sektori verkostoituneena kärkenä luo muutosta • Julkisen tuen kanavointi tekemiseen (”kokeilukulttuuri”) <ul style="list-style-type: none"> o Mm. Tekesin, Sitran, Ely-keskuksien roolien ja

	<ul style="list-style-type: none"> ○ Työhyvinvointi & motiivointi ○ Avoimuus • Kulttuuri (4) • Globaali kilpailukyky (3) • Julkinen tuki (2) <ul style="list-style-type: none"> ○ Painopisteen muutos tutkimuksesta toimintaan ○ Suurista pieniin yksiköihin • Jakaminen (1) • Fokus pk-sektoriin (1) 	<p>kulttuurista innovaatiotoimintaan esim. vesi</p> <p>Kuka: Pk-sektori verkostoituneena kärkenä luomutosta</p>	<p>instrumenttien täydellinen rakennemuutos</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uusien yhteistoimintaympäristöjen synnyttäminen <ul style="list-style-type: none"> ○ ”Demo-ympäristö/tehdas” ○ Tuetaan verkottumista ○ Palkitaan järkevää, nopeaa tekemistä • Menestystarinoiden nopea jakaminen ja monistaminen
18	<ul style="list-style-type: none"> • Kaikki töihin (ikä rakenne, joustavat työjärjestelyt) (4) • Miten luodaan yhdistävä Suomen idea (4) • Globaali nälkä (1) <ul style="list-style-type: none"> ○ Omavaraisuuden kasvu (3) • Mikä kasvu? <ul style="list-style-type: none"> ○ Millainen on ei-kasvava talous? (1) • Suomi maailman ideaparaatiisi (1) <ul style="list-style-type: none"> ○ EU:n Test lab kokeiluyhteiskunta (1) <ul style="list-style-type: none"> ▪ Luonnonvara tuottavuus (1) 	<p>Valittu teema: Luonnonvaratuottavuuden ja omavaraisuuden kokeiluyhteiskunta</p> <p>Mitä: Kotimaisia elintarvikkeita, tuontiriippuvuuden vähentäminen Slow Life Huolto-, korjaus- ja vuokrauspalvelut ”On junnia omistaa” Lähi tuotanto & lähipalvelut Pitkäikäiset tuotteet ja laatu</p> <p>Kuka: Paikalliset toimijat, työn monimuotoisuus: kaikille sopivaa työtä</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Verouudistus <ul style="list-style-type: none"> ○ Työn verotus alas, luonnonvarojen verotus ylös • Arvokasvatuksen painotus <ul style="list-style-type: none"> ○ Kestävä kehitys kouluissa; ”kriisitietoisuus”, rahoitus, ruuan (ja muiden luonnonvarojen) arvostus • Hankkeita ideoiden pilotointiin <ul style="list-style-type: none"> ○ Vähemmän raporteja, enemmän tekemistä ○ Hyvien käytäntöjen vakiinnuttamisen tuki, osaksi arjen käytäntöjä • Uudet hyvinvointimittarit <ul style="list-style-type: none"> ○ Vaihtoehto BKT:lle • JAETTU YHTEINEN VISIO KESTÄVÄSTÄ SUOMESTA ? Osallistava demoraattinen prosessi

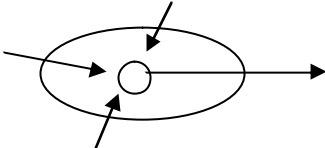
Oulun alueellinen Edelläkävijyysverstas 24.9.2010

	Tulevaisuuspyörä	Tulevaisuustaulukko	Tulevaisuustarina/politiikkasuositukset
Ryhmä 1	<ul style="list-style-type: none"> Etäisyyden merkitys melko pieni – teknologiaa hyödyntäen (4) Nuorten luovuus kukoistaa ja sitä tuetaan ja arvostetaan (3) Elämystuotteet vahvuutena (2) Erilaisuus voimavarana (1) Tervasta terveystuote, jota myydään grammoittain (1) Euroopan paras maatalous- ja matkailualue (1) Loistavat hyvinvointituotteet (1) Lohi, joka pitää saada nousemaan latvavesille (1) Toimivat palvelurakenteet (1) 	Elämystuotteet Mitä: lohi, terva ja viina (pontikka), tulevaisuuden verkkokalastus Kenelle: Kiinan keskiluokka, englannin lohi-lordit Kuka: Verkostoitunut maaseutu, koko tuotantoketju, luova uusi sukupolvi, mikroyritykset ja niiden verkostot Arvot: turvallisuus, aitous, palveluhenkisyys, yhteistyö Esteet: ympäristön tilan heikkeneminen, etäisyys Ajurit: kasvavat markkinat, vapaa luonto	Eduskunta <ul style="list-style-type: none"> Kulkuyhteydet: resursseja! Osaamisen kehittäminen Resursseja verkottumisen edistämiseksi Osaamisen tuotteistaminen Asennemuokkausta tarvitaan!
Ryhmä 2	<ul style="list-style-type: none"> Yhteisöllisyys, pesä, juuret (3) Osallistuva ihminen (2) Virtuaalinen (esimerkiksi äitiyspakkaus) (2) Avatar tekee osan töistä (1) Ekoteknologia (1) Kulttuuri/luonto/ilmasto ”kyläkauppa”/verotus Pohjoinen keskittäjä (1) Elintapamaailma (1) 	Yhteisöllisyys/juuret Mitä: Kekohotelli Kenelle: nykyiset, entiset ja uudet oululaiset Kuka: yrittäjät, yritykset ja niiden verkostot Arvot: Yhteiskuntavastuullinen yksilö Esteet: byrokratia Ajurit: hyvinvointiteknologia, sosiaalinen media, toimiva infra, peruspalvelut	Yhteisöllisyys Kekohotelli: konkreettisesta virtuaaliseen, paikallisesta kansainväliseen Yhteiskunta Valtio, kunnat ym. luo edellytyksiä Ihmiset yrittäjät, yritykset toteuttaa
Ryhmä 3	<ul style="list-style-type: none"> Unelmat elämykset (4) (vuonna 2050) Koulujärjestelmää ei ole (4) Vesitehtävä: Oulu puhtaan veden tuottaja (3) 7 miljoonaa jäsentä pikku hiljaa (kun y-tunnus jo syntymässä) (1) Oulu, Raahе, Kuusamo, Kajaani koko Lappi: Loulumaa (1) Mikroyrittäjyys, verkostoyrittäjyys (1) 	Uusi oppimisjärjestelmä 2050: Loulumaa pilotti Mitä: henkilökohtainen oppimismahdollisuus, oppija siirtyy tasolta toiselle omassa oppimistahdissa mentorin tukemana, teoreettisen oppimisen tukena kisällijärjestelmä, yrittäjyys kaikille Kenelle: kaikille elinikäistä oppimista, jokaiselle y-tunnus jo syntymässä Kuka: Palvelut ostetaan yksityisiltä koulutuksen tuottajilta palveluseleillä, oppisopimusjärjestelmä laajentunut, OPH määrittelee raamit joustavasti Arvot: vastuu ja vapaus omasta elämästä Esteet: liiallinen turvallisuushakuisuus, ajattelun rajallisuus, vanha järjestelmä (opettajat)	Eduskunta: <ul style="list-style-type: none"> Opetuksen kuntarajat pois: Loulumaa (Oulu, Raahе, Kainuu, Kuusamo, Ivalo) Palvelusetelit opetukseen Joustavuutta oppisopimuksiin Yrittäjyys kaikille: y-tunnus syntymässä, henkilökohtainen eläketili Henkilökohtaistaminen 3-vuotiaasta lähtien, unelman ohjaus Opettajankoulutuksen muutos – yrittäjyys

		Ajurit: Unelmat, heimot, uudet arvot, projektityöt, työelämän vaatimukset, julkisen koulutusjärjestelmän rahoitushaasteet	
Ryhmä 4	<ul style="list-style-type: none"> Ihmisen ymmärryksen lisääminen (4) Johtamisen innovaatiot (3) Onnellisuusyhteiskunta (2) Ruoka ja vesi on business (2) Varautuminen yllätyksiin (myös negatiivisiin) (1) Työn uudelleen löytäminen (1) 	<p>Sankaruusalusta</p> <p>Mitä: lahjakkuuden/luovuuden vapauttaminen, omantarkoituksen etsimisen työpaja, holistinen lähestyminen, henkisen hyötymisen oppi, ”onnellisuus”</p> <p>Kenelle: kansa, ihmiset, lapset, vanhukset</p> <p>Kuka: koti, koulu, media, yhteiskunnalliset instituutiot, yrittäjät, kunnat, yliopistot</p> <p>Arvot: arvostus, kunnioitus, erilaisuuden ymmärtäminen/hyödyntäminen, onnistumisen/epäonnistumisen hyväksyminen, vastuullisuus/yhteisöllisyys, kannustavuus</p> <p>Esteet: funktionaalisesti rakennettu yhteiskunta, vastuu pakoilu, byrokraatia, johtaminen?</p> <p>Ajurit: tieto, asenne, osaaminen</p>	<ul style="list-style-type: none"> Hallinnon funktionaalista kulttuurista holistiseen ja vapaaseen kulttuuriin. Elinkeinoelämän kehittämisvastuu avoimelle sektorille innovaatiopalvelut/infrastruktuuri (public - private) levittämismallit Innovaatiosetelit pk-yrityksille Julkisen tiedon vapaa saanti Makes: markkinoinnin ja johtamisen strateginen osaaminen Small Business Act toteutus Ministeriöiden (erityisesti TEM ja OKM) yhteiset tavoitteet /toteutus Sytyttävät visiot (alueet, maa) Puhdasvesiteknologia
Ryhmä 5	<ul style="list-style-type: none"> H2O (4) Luonnonrikkaukset (4) Ouluun muutetaan laajasti Välimeren kuivuudesta (3) Eliitti (1) Turvallisuus (1) Eliitin tuonti: Kiinan eliitistä 0.1 % = ? (1) 	<p>Luonto ja luonnonrikkaukset</p> <p>Mitä: elämysmatkailu, vesikaupunki</p> <p>Kenelle: maailman eliitti</p> <p>Kuka: brändimarkkinointi, hyvinvointi, vesirakentaminen, taide/muotoilu</p> <p>Arvot: puhtaus</p>	<p>Rakas Oulun kaupunki</p> <p>Tavoitteena vesikaupunki</p> <ul style="list-style-type: none"> infra/rakentaminen hyvinvointipalvelut matkailupalvelut puhdas luonto puhdas ravinto yo toimii innovaatioiden moottorina <p>Puhdas elämä (visiona)</p>

Kotkan alueellinen Edelläkävijyysverstaas 1.10.2010

	Tulevaisuuspyörä	Tulevaisuustaulukko	Tulevaisuustarina: politiikkasuositukset
Ryhmä 1	<ul style="list-style-type: none"> Venäjän viisumi poistuu (kielikysymys, Baltia, Hki, nopea talouskasvu) (5) Nopeus, vapaus (kummit) 3 Suomen Hong Kong (2) Itämeri puhdistuu (P-energia) (1) Logistiikka (E-18 modernisaatio) (1) Palveluajankäyttö, rohkeus (1) Uudet energiaratkaisut (tuuli ja bio) (1) 	<p>Kauppakolmio</p> <p>Mitä: Transiitto (ihmiset ja tavarat), logistiikkakeskukset, matkailukeskukset, viihtymis- ja kauppakeskukset, nykyaikainen infra</p> <p>Kenelle: pietarilaiset, venäläiset, virolaiset, eurooppalaiset, suomalaiset</p> <p>Kuka: ennakkoluulottomat yrittäjät, matkailussa Heino Tours, Santalahti, Maahanmuuttajat, yhdistynyt Kotkan Haminan satama (logistiikka), Vaalimaan raja, kaupapakettit (K ja S)</p> <p>Arvot: Turvallisuus, hiljaisuus, ekologisuus, kansainvälisyys</p> <p>Esteet: majoituskapasiteetti, rohkeus, asenne, koulutus, palveluhenkisyys, matkailuveturi puuttuu, kuntarajat, viisumi</p> <p>Ajurit: Kulttuurisatama, sijainti ja luonto (Itäisen Suomenlahden luontopuistot), nopeus, rajattomuus, kaavoitus.</p>	<p>Politiikkasuositus: Yrittäjyyden edellytykset sellaiseen kuntoon, että yrittäjä uskaltaa ottaa yrittäjäriskin</p> <p>Eduskunta: infra kuntoon, viisumivapaus Venäjä: luottamus, pitkäjänteisyys Kotkan kaupunki (veturi): seudun kunnat yhteen, satamat yhteen, ennakoiva kaavoitus</p>
Ryhmä 2	<ul style="list-style-type: none"> Puhtaan luonnon säilyttäminen ja kehittäminen (4) Jätteen hyödyntäminen (4) Puun hyödyntäminen lääketieteelliseen käyttöön (4) Terveyslaboratorio (4) Vesikaupunki (3) vain uusiutuvia energioita käytössä (2) Liike-energia (1) 	<p>Terveyslaboratorio</p> <p>Mitä: puupohjaiset lääkkeet, lähiruoka, energia, orgaaniset lääkkeet, liike-energian hyödyntäminen (terveys)</p> <p>Kenelle: kaupunkikonseptille, rahoittajalle</p> <p>Kuka: verkostoyritys (TL OY), tutkimuslaitokset, oppilaitokset, yritykset, metsäteollisuuden tietotaidon hyödyntäminen</p> <p>Arvot: puhtaus, ekologisuus, terveys, yhteisöllisyys, kansainvälisyys, avoimuus</p> <p>Esteet: uskallus, yhteistyön puute, tahtotilan löytäminen, ilmastonmuutoksen jatkuminen, luonnonkatastrofi</p> <p>Ajurit: prosessien ja kemian osaaminen, väestön ikääntyminen, muutospainne</p>	<p>Yhtenäinen Kymenlaakso/ Kaakkois-Suomi</p> <ul style="list-style-type: none"> Konseptin suunnittelu ja visiointi Idean myyminen päättäjille Rahoituksen/resurssien suuntaaminen tähän asiaan (eikä 100 muuhun hankkeeseen)
Ryhmä 3	<ul style="list-style-type: none"> Identiteetti (5) Matkailu (3) Leväteknologia (2) Puhdas vesi (2) Pietarin (provinssin) palvelualue (2) Ihmiset (1) Luonto, hiljaisuus (1) Energia (1) IT (1) 	<p>Identiteetti</p> <p>Mitä: Matkailu, puhdas vesi, korkeatasoinen palvelu; Ympäristöteknologia (leväteknologia, vesiteknologia, Green Spirit)</p> <p>Kenelle: kymenlaaksolaiset, suomalaiset, ulkomaalaiset; laatuorientoidut ihmiset</p> <div style="text-align: center;"> </div> <p>Kuka: asukkaat, yrittäjät</p> <p>Arvot: Toiminta, vastuullisuus, ainutlaatuisuus, korkea laatu</p> <p>Esteet: abstrakti, muutosvastaisuus</p> <p>Ajurit: julkishallinto, pilotointi, kansainvälinen yhteistyö yrittäjien kanssa yhdessä</p>	<p>Visuaalinen brändi: meri, vesi, palvelut</p> <ul style="list-style-type: none"> Ymmärrystä mikroyritysten ongelmiin Julkishallinto tukee paikallidentiteettiin liittyviä hankkeita Ei tilastoja, toimintaa Pikkuprinssi oppikirjaksi kaikille Tuki- ja neuvontapalvelujen yksinkertaistaminen ja paikallistaminen Ei rahaa tueksi vaan aitoa asiantuntijuutta Myötäelämistä Viisumivapaus
Ryhmä 4	<ul style="list-style-type: none"> Keskitytään olennaiseen, 	<p>Koulutus: terveysteknologia</p>	<p>Perustetaan Hubi: teknologiantuottajat, palveluntuottajat,</p>

	<ul style="list-style-type: none"> immateriaalisuus (2) Kouluttaminen (2) Yhteiskulttuuri, hubit (2) Ruoka, vesi, tieto (2) Teknologia (1) Työkykyisyys (1) Terveys (1) Energia (1) 	<p>Mitä: terveysteknologian HUB, portaali, sovellutukset, koulutus, nano ja bio</p> <p>Kenelle: globaali asiakaskunta</p> <p>Kuka: HUB-jäsenet, paikallinen/alueellinen toimijaverkko, tutkijayhteydet</p> <p>Arvot: Globaali mahdollisuus käyttää terveysteknologiapalveluja + koulutusta, tuottajan toimintaympäristö, yhteiskuntavastuu</p> <p>Esteet: epäkaupallisuus (yhteiskuntajärjestelmä), kilpailu, byrokratia</p> <p>Ajurit: Räjähävä tarve, paikallinen itu, KYAMK</p>	<p>kouluttajat/korkeakoulut, operaattori</p> <p>Rahoitusjärjestelyt: julkisen rahoitus/palvelusetelit, sijoittajat</p> <p>Alueellisten toimijoiden tuki</p> <p>Osaksi koulutusjärjestelmää (palveluntarjoajana), kysyntä</p>
Ryhmä 5	<ul style="list-style-type: none"> Saasteeton energia, logistiikka, klusteriajattelu (7) Sähköinen yhteiskunta, yhteydet, rantarata (4) Elämyksiä, hiljaisuus (3) Meri puhdas (2) Kokonaisvaltaisen osaamisen käyttö (1) ihminen (1) Kulttuurin ymmärtäminen (1) 	<p>Kymi-innovaatio</p> <p>Mitä: Innovaatiopalvelut (klusterimalli): kaupallistaminen, johtajuus, viestintä, poikkitieteelliset tuotteet, innovaatiofoorumi, fyysinen, virtuaalinen</p> <p>Kenelle: mikro- ja pk-yritykset, yrittäjät, (kansalaiset, päiväkodit, koulut)</p> <p>Kuka: Elinkeinoelämä, tutkimus, asiantuntijat, oppilaitokset,</p> <p>Arvot: yrittäjyys, edelläkävijyys, uskallus, erilaisuuden arvostus, luottamus, yhteisöllisyys</p> <p>Esteet: Byrokratia, säännöt, ylhäältä alaspäin -ajattelu, tekijänoikeus lainsäädäntö, konkurssilainsäädäntö, riskipääoma</p> <p>Ajurit: Poliittinen päätöksenteko, resurssit, vuorovaikutus, osaamisen lisääminen (markkinointi ja kehittäminen)</p>	<p>Valtakunnan taso: painopisteen siirto innovaatorahoituksessa pieniin yrityksiin (innovaatiosetelit, joustava). Suomen yrittäjien rooli?</p> <p>Alue: alueellisten toimijoiden kokoaminen, maksimaalinen vuorovaikutus (yritysten kulttuurilla). Yrittäjäjärjestön rooli?</p> <p>Klusterit: uudet vuorovaikutusteknologiat, pysyvät kaupalliset (yksit.) palvelut. Innovaatioekosysteemi.</p> <p>Perusarvot: totuus, kauneus, hyvyys (pyhyys)</p>
Ryhmä 6	<ul style="list-style-type: none"> Yritysverkostot mahdollistavat kasvun (3) Kaunis elämä: duuni, palvelut, koti, paikallisuus, aluekehitys, yhteiskuntarakente (3) Matkailu (2) T&K -> Tuote: mistä narusta? luovuus ja kyseenalaistaminen (2) Ammattitietämys, itsetunto (1) (Mitä puusta?) hiilinielu (1) 	<p>Kaunis elämä</p> <p>Mitä: a) paikalliset arkielämänpalvelut (lähiruoka, uusiutuva energia); b) uudet puutuotteet; c) matkailupalvelut</p> <p>Kenelle: a) Kymenlaakson asukkaat, paluumuuttajat, b) vienti, c) ulkomaiset ja kotimaiset ihmiset.</p> <p>Kuka: a) pienyritykset, julkinen, b) kasvuyritykset, suuryritykset, c) pk-yritykset</p> <p>Arvot: a) ihmisten ymmärrettävä, elinympäristö, puhdas ympäristö, luonto, kaunis arkkitehtuuri b) uusiutuvia luonnonvaroja on hyödynnettävä maailman parhaaksi c) yhteistyö, kauneutta muillekin</p> <p>Esteet: a) päätöksentekijät, unelma puuttuu, asenteet, b) T&K puuttuu, riittääkö volyyymi, verkostot, c) liikkumisen kalleus, saastunut meri</p> <p>Ajurit: a) yrittäjyyskasvatus, nuoriso, Kymenlaakson Kansan YO, b) ilmastonmuutos, luonnonvarojen niukkuus, c) liikehalut (glob.), vapaa-aika, perhe</p>	<ul style="list-style-type: none"> Ollaan kiitollisia siitä, ettei maali ole liian kaukana kun tahtoa riittää Pienyritysten toiminnan mahdollistava lainsäädäntö Yrittäjyyskasvatus Julkisiin hankintoihin muitakin kriteerejä kuin hinta (esimerkiksi paikallisuus) Rohkea T&K rahoitus Laivayhteydet Kotkasta

Tampereen alueellinen edelläkävijyysverstas 19.11.2010

	Tulevaisuuspyörä	Tulevaisuustaulukko	Tulevaisuustarina/politiikkasuositukset
Ryhmä 1	<ul style="list-style-type: none"> • Palveluintensivisyys (5) • Jokainen on yrittäjä (4) • Joustavuus (4) • Yhteisöllisyys (2) • Mahdollisuus kokeilla yrittäjyyttä (1) • Matkailubusiness (1) • työntekijät, vastuullisuus (1) 	<p>Palveluintensivinen yrittäjyys</p> <p>Mitä: Elämönhallintamanageerauspalvelu (neuvonta julkishallinnon kautta, palvelutuotanto yksityissektorilta)</p> <p>Kenelle: ”perhe”, kansalainen</p> <p>Kuka: julkishallinto, yksityiset toimijat (juristi, lääkäri, rakentaja, päivähoito, talousmies, personal trainer)</p> <p>Esteet: sekava, tehoton JH:n palvelukoneisto, yhteistyö JH-yksityinen sektori</p> <p>Ajurit: kansalaisen tarve hallita helposti omaa elämäänsä koko elinkaaren ajan, kustannustehokkuus, yksityissektorin palvelutarjonnan kehittäminen, aikapula</p>	<p>Elämönhallinta</p> <p>Hallitus/JH</p> <ul style="list-style-type: none"> • Yhden luukun palvelu kansalaisille: portaali (24/7), palveluneuvojat, verkosto henkilökohtaiseen palveluun. • JH:n palvelujen yksityistäminen – osittain • JH:n palvelujen yksinkertaistaminen – päällekkäisyydet pois • Yksityissektorin palvelutuotannon edellytysten turvaaminen (yksinkertaisuus, matala kynnys) • Julkishallinnon tulospalkkaus • palvelutuotantoon valintamahdollisuus kansalaisille • Yksityisiä palveluita ei kilpailuteta, vaan kansalaispalaute pudottaa markkinaehtoisesti tarjoajat pelistä
Ryhmä 2	<ul style="list-style-type: none"> • Todellinen markkinatalous (5) • Verkottuminen (5) • Personoitu koulutus, lahjakkuuden analysointi (4) • Innovoiminen (1) • Elämäntaajattelu (1) • Luonteva luottamus (1) • Alihankintaketjut (1) 	<p>Verkottuminen</p> <p>Mitä: Segmentoitu asiantuntemus</p> <p>Kenelle: Maksavalle asiakkaalle, jäsenelle</p> <p>Kuka: verkottajat, kilpailuttaja</p>	<p>Pelkistetty yhteiskuntamalli</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kansantajuiset lait (pysyvämmät) • Kustannussäästö • Innovaatiokoneiston pelkistäminen ja nopeuttaminen • Kasvuyrittäjyyden kannustaminen
Ryhmä 3	<p>Ei äänestystä, mutta pyörästä ympyröitynä:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Asiakas- ja käyttäjälähtöisyys • Uudet arvot • Ei byrokratiaa: jakautunut/jaettu yhteiskuntavastuu • Direktiivit luonnonmukaisuuden puolesta: uusi puhtauskäsite 	<p>Ei byrokratiaa ja uusi johtajuus</p> <p>Mitä: Jaettu yhteiskuntavastuu ja vapaus, paikallistenolosuhteiden huomioiminen (avoimia vaikutuskanavia, kysytään massoilta, kansalaisten verkostotilaukset, ohituskaistat)</p> <p>Kenelle: Peruspalveluiden käyttäjät (kansalaiset, yrittäjät, työntekijät)</p> <p>Kuka: Uudet lainsäätäjät ”organismit” (kysytään verkostolta), lokaalit virtuaaliyhteisöt ja välineet, paikallinen hallinto ja yritykset, ihmiset itsenäisesti</p>	<p>Pitäisi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Suora ja läpinäkyvä keskusten väylä/-kanava kansalaisilta eduskuntaan ja hallitukselle + presidentille: www.kansa.fi • kysytään verkostoilta ja massoilta • Muuttaa johtamiseen arvot, mittarit <p>Eduskunnalle:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Poliittikkasuositukset: • Direktiivien paikalliset sovellutukset järkeviksi • direktiivien muuttamiset • Opetus ja kasvatus uuteen johtajuuteen ja yrittäjyyteen, erilaisuuteen, yhteisöllisyyteen • Kestävän kehityksen periaatteet
Ryhmä 4	<ul style="list-style-type: none"> • Ylivoimainen palveluelämys (4) • Avointa: yhteistyö, läpinäkyvyys, 	<p>Asiakslähtöisyys, ylivoimainen palveluelämys</p> <p>Mitä: Virtuaalipalvelut, digitalisoituminen, asiakas räätälöi. Hyvinvointisetelien</p>	<p>Terveisemme Eduskunnalle</p>

	<p>vuorovaikutus, vastuullisuus, yhteiskuntavastuu (4)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uudet ansaintalogiikat (3) • Elämäntapa, itsestään selvyys, yleinen toimintatapa (2) • Joustavuus, ketteryys (2) • Onnellisempi yhteiskunta (1) • Aito globaalisuus, aito lokaalisuus (1) • Uusi ja outo + vanha ja perinteinen (hullunkurinen perhe) (1) • Taloudellisesti kestävä (1) 	<p>markkinasovellutus, vapaat setelit</p> <p>Kenelle: Kaikille (elämäkaariajattelu), työssäkäyvät, vanukset, aktiiviset kuluttajat</p> <p>Kuka: Verkostot, portaalit, hyvinvointipalvelujen tuottajat ja tarjoajat</p> <p>Esteet: laki ja rahoitus</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Vapaat palvelusetelit <ul style="list-style-type: none"> ◦ Setelilain uudistus yksityisen sektorin osalta, vapausasteen lisääntyminen • Monopoliin purku • Lisää kansalaisten suoria vaikutusmahdollisuuksia • Yrittäjyys vahvempaan rooliin koko koulujärjestelmässä
Ryhmä 5	<ul style="list-style-type: none"> • Yksinkertaisempi toimintaympäristö (4) • Kalparvi (paljon pieniä yrityksiä, osa toimintoista yhteisiä) (4) • Keino hyvään elämään (3) • Yhteiskunnalliset yritykset (1) • Iloista, kannustavaa, kannattavaa (1) • Yrittäjillä paremmat mahdollisuudet kokeilla uusia ideoita käytännössä (1) • Ekologisuus ja eettisyys luovat uusia liiketoimintamahdollisuuksia (1) 	<p>Yksinkertaiseen toimintaympäristöön syntyy kalparvia</p> <p>Mitä: Tulevaisuudessa tarvitaan enemmän pieniä ketteriä yrityksiä työllistämään. Niitä syntyy nykyistä yksinkertaisempaan toimintaympäristöön: mahdollisuus keskittyä ydinosaamiseen ja tekemiseen, yritysten ei tarvitse tuottaa yhteiskunnalle palveluja korvauksetta (esim. maksujen kerääminen), mahdollisuus uusien ideoiden kokeilemiseen käytännössä</p> <p>Kenelle: Suomalainen: yrittäjyys varteenotettava vaihtoehto, jopa unelma-ammatti. Yrittäjä: keino hyvään elämään, riskinkantaminen palkitaan, yhtäläinen sosiaaliturva. Yritys: keskittyminen tulokselliseen yritystoimintaan, yhteistyökumppaneita on. Yhteiskunta: toimiva yrityssektori, toimiva yhteiskunta, yhteinen hyvä.</p> <p>Kuka: lainsäätäjä: vakaa ja selkeä lainsäädäntö, vähemmän lakeja, vähemmän yksityiskohtia, pysyvyys ja ennustettavuus; media: myönteisyys, kannustavuus, sankaritarinat, hyvät uutiset; Yrittäjät: toimiminen parvessa, yhteistyö, innovatiivisuus, riskin kantaminen; rahoittajat: uusien ideoiden rahoittaminen, innovaatiot, rahat tekemiseen eikä byrokraatiaan.</p>	<p>Hyvä lainsäädäntö suosii rohkeaa yrittäjää!</p> <p>Hyvä lainsäätäjä, hyvät lait ovat selkeitä ja yksinkertaisia. niitä ei ole liikaa. Niitä ei tarvitse olla koko ajan uusimassa. Kun maailma on epävakaa ja muuttuu kiihtyvällä vauhdilla, oman maan lainsäädäntö ei saa lisätä epävakautta. Hyvät lait edistävät tasa-arvoa myös yritysvaikutusten suhteen. Lainsäädäntö ei saa perusteettomasti rajoittaa yritystoimintaa ”varmuuden vuoksi”.</p> <p>Yritysten pitää hoitaa omat velvoitteensa, mutta niitä ei saa velvoittaa tuottamaan yhteiskunnalle palveluja korvauksetta (esimerkiksi ALV:n ja ammattiyhdistysten jäsenmaksujen kerääminen ja tilittäminen).</p> <p>Lainsäädäntö on tehokas keino vaikuttaa nykyistä yksinkertaisemman toimintaympäristön syntyymiseen ja sitä kautta pienten, ketterien yritysten ”kalaparvien” muodostumiseen työllistäjiksi. Se on keino suomalaisten hyvään elämään.</p>
Ryhmä 6	<ul style="list-style-type: none"> • Bkt kasvaa samalla kun raaka-aineet niukentuvat: aineettomat hyödykkeet (6) • Uniikki projekti (5) • Yhteisöllisyys, sosiaalisuus (3) • Tarpeiden hyödyntäminen (2) • Kortteliyrittäjä (1) • Uusi julkinen raha: julkinen ja yksityinen ei saa kilpailla keskenään (1) 	<p>Aineeton hyödyke</p> <p>Mitä: Vähän materiaalia käyttävät tuotteet: resurssien niukkuus, elämys- ja viihdepalvelut, terveyspalvelut</p> <p>Kenelle: Individualistille, jonka perustarpeet on tyydytetty, vauraat eläkeläiset</p> <p>Kuka: Uniikki projekti yrittäjyys</p>	<p>Hyvä Joulupukki</p> <p>Olemme tulleet siihen tulokseen, että maapallon resurssit ovat niukkenemassa ja kallistumassa. Siksi haluamme, että Suomessa asenteet, osaaminen ja edellytykset nostetaan sille tasolle, että olemme valmiita kohtaamaan niukkojen resurssien haasteet. Osamaista Suomessa on. Kysymys on siitä, että miten se valjastetaan arkipäiväiseen käyttöön?</p>
Ryhmä 7	<ul style="list-style-type: none"> • Yhteistyökyky, yrittäjien välinen (4) • Yrittäjä ja työntekijä samalla viivalla, lainsäädännöllisesti (turva) (3) • Suomen luontotuotteet (2) • Koulutukseen lisää luovuutta (2) 	<p>Yrittäjien yhteistyö (klusterimalli)</p> <p>Mitä: a) elämysmatka japanilaisille: elämys tuotteet, huom. myös ns. ”Elämysmaa Suomi” eli ”työleirit”, kuten metsänistutus, risusavotta, marjat, sienet (saat sienepoimijan passin/tutkinnon/dip lomin), ... b) Senioreiden laadukkaat isot palvelukokonaisuudet (myös vienti): hyvinvointi, harrastus ja</p>	<p>1) Hyvä yrittäjä, Hakisimmeko me yrittäjät yhdessä resursseja tämän idean kehittämiseen... tekisimmekö yhdessä...</p> <p>2) Hyvä Eduskunnan lainsäätäjä,</p>

	<ul style="list-style-type: none"> Vastuun opettelu –leikkiyrytykset (1) Itsetunto, debattia lisää (1) Markkinointi (1) Klusterit ja konsortiot (1) Yrittämisen arvot ja edut: vapaa-aika vs. työaika, rahallinen menestys vs muut edut (1) 	<p>hyöty, ...</p> <p>Kenelle: a) kaikille teemojen mukaan b) yli ? vuotiaat. seniori on lifestyle-kysymys, ei ikäkysymys.</p> <p>Kuka: a) yritysryppäät, jotka koostuvat 1> hengen yrityksistä. Japanissa yrittäjä, joka selvittää mitä asiakkaat haluavat kokea. b) Seniorit itse, senioreiden oma yritysmaailma, nuorempi sukupolvi, kokonaisia/täysvaltaisia palveluketjuja tuottava yritysryppä.</p>	<p>Jotta voisimme vastata ajan/tulevaisuuden haasteisiin, voisitteko miettiä keinoja, joilla esimerkiksi pienet yritykset yhdessä voisivat tarjota/tehdä palveluita/tuotteita esimerkiksi julkiselle sektorille ja vientiin.</p>
Ryhmä 8	<ul style="list-style-type: none"> Revolutionäärinen yrittäjä: Linux (5) Kokeileva yrittäjä (4) Selventävä yrittäjä: yhteenvedot (3) Ylivertaisen tehokas elämäsyrittäjä: syvällinen elämys (2) Ihmistä aktivoiva ja vastuuva yrittäjä (1) Reseptiyrittäjä: asiakas tekee tuotteen (1) Vesiyrittäjä (1) Kielifilteriyrittäjä (1) Maalaisjärkeä tuova yrittäjä (1) Geenimanipuloitu yrittäjä (1) 	<p>Selventävä (onliner) yrittäjä</p> <p>Mitä: Teemme monimutkaisesta yksinkertaista, seuloimme tiedosta olennaisen</p> <p>Kenelle: Päätäjille ja ymmärtämättömille</p> <p>Kuka: Kolmikko: tutkija, vahva maallikko – kansankynttilä (lisäarvona insinööri, tekoäly ja psykologi)</p>	<p>Lainsäätäjälle</p> <ul style="list-style-type: none"> Open data selkeä tekijänoikeus (harmonisointi) Avoimet tietojärjestelmät sähköisen identiteetin suoja <p>Koululaitos</p> <ul style="list-style-type: none"> Monialainen osaaminen Kyky yhteistyöhön, ryhmäosaaminen yliopistot: raaka-ainetta, heikot signaalit <p>Yritystaso/julkinen sektori</p> <ul style="list-style-type: none"> Halukkuus pilotointiin usko useisiin todellisuuksiin Lupaus tiedon lähteistä (miten tieto seulottu) Tekoäly online <p>Käyttäjät</p> <ul style="list-style-type: none"> Lähdekritiikki, taito
Ryhmä 9	<ul style="list-style-type: none"> Kliseet nurinpäin (3) Lisää työvoimaa (3) Mestari-kisällit takaisin (2) Elämäntapayrittäjä (2) Seniorien osa-aikainen työntekomahdollisuus (2) Erikoistuminen, brändit (2) Asiantuntijayrittäjä (1) Missä menee työn rajat (onko itsestä huolen pitäminen työtä?) (1) sallimisen kulttuuri esteenä (1) Pohjoismainen yhteiskuntamalli: kulutus, uutta mukaan (1) Innovatiivisuus (1) luovan hulluuden salliminen (1) kulttuurienkelit (1) Organisaatioiden kehittäminen: työhyvinvointi, tuottavuus (1) 	<p>Kliseet nurinpäin</p> <p>Mitä: uudet palvelukonseptit, lähiruoka. lähipalvelut, sosiaalinen kanssakäyminen, erikoistuminen ja brändit vastakohtana massatuotannolle</p> <p>Kenelle: segmentoitu ostaja/kuluttajakunta meillä pieni, maailmalla suuri</p> <p>Kuka: mestari-kisällit, seniorit, joustavammat työmarkkinat, enkelit, mamut (- - > +), nuoret elämäskulkureista vastuunottaviksi elämäntapayrittäjiksi</p>	<ul style="list-style-type: none"> Maakuntien Eurooppa, valta takaisin Byrokraatiasteiden purkaminen Vuorovaikutukseen kannustaminen Kuntien ja julkishallinnon työntekijät eivät saa asettua ehdolle julkisissa vaaleissa Älkää säätäkö yhtään lakia vuoden aikana, yrittäjä kiittää

ISBN 978-951-53-3329-2 (nid.)
ISBN 978-951-53-3330-8 (PDF)